

Генеральнага дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея краіны Уладзіміра ПРАКАПЦОВА мне пашчасціла заспець у арт-кавярні. Скарыстаўшыся кароткай пярэрвай у напружаным, як заўсёды, графіку, ён бавіў час ва ўтульнай творчай атмасферы за кубачкам кавы і свежай газетай.

Кава па-радзівілаўску з чытачом "К"

Заканчэнне — на старонцы 6.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

— Гэта кава па-радзівілаўску, — адразу прарэкламаваў новы напой у музейнай кавярні кіраўнік установы. — Сам адшукаў рэцэпт і ўвёў яго ў меню.

— **А што пішучь у прэсе?** — не ўтрымалася, каб не спытаць.

— Заўжды чытаю "Культуру"! — Уладзімір Іванавіч аказаўся шчодрым на пахвалу ў аднас нашага выдання. — І лічу, што гэта ўнікальная газета. Бо тут можна знайсці кантэнт не толькі пра культурныя падзеі сталіцы, не толькі пра дасягненні нашага прафесійнага мастацтва, але і пра тое, чым жывуць сёння нашы рэгіёны. Часам проста дзіву даешся, на якія прыдумкі ідуць беларускія культуротнікі — тыя ж бібліятэкары ў маленькіх гарадах або вёсках — каб зрабіць сваю ўстанову прыцягальнай для наведвальнікаў. Як яны захоўваюць нашы рамёсь-

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" ПРАЗ ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ.

твы, аўтэнтэнтныя спевы і абрады. Вельмі важна, што вы іх падтрымліваеце!

Вось я разглядаю фотаздымкі народнага майстра, моладзі, якая займаецца ў цэнтры творчасці, дзетак, якія спяваюць у мясцовым калектыве, — і разумею, як гэта важна для іх! Калі чалавек бачыць свой каляровы партрэт на старонках вашай газеты — ён пачынае сябе інакш успрымаць! У кантэксце культуры ўсёй краіны.

— **Уладзімір Іванавіч, дзякуй вам за такія словы!**

— І вам дзякуй! "Культура" — гэта акно ў наша мінулае, цяпершыню і будучыню, вось што я кажу. Сёння на сучаснага чалавека абрыньваецца шмат інфармацыі. І вельмі цяжка бывае зарыентавацца ў моры папсы і рознага тлуму. Нешта сапраўды важнае на гэтым "скразняку" выветрываецца, яго не чуваць. І добра, што ёсць ваша газета — арыенцір, маяк у гэтым бязмерным моры ўсяго на свеце. Дзякуючы вашаму святлу, караблі — а гэта нашы душы — не налятаюць на розныя "рыфы". І наша нацыянальная культура — жыве.

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

In memoriam

РЭНЕСАНСНЫ ПАЛЁТ ДЭМІУРГА

"К" распачынае серыю публікацый да 85-годдзя з дня нараджэння народнага мастака Беларусі Аляксандра Кішчанкі.

ст. 15

Крытычная маса

НОЕЎ КАЎЧЭГ У МЯДОВЫМ МОРЫ

Міжнародны выставачны праект "Арт-Мінск-2018": ці ёсць што паглядзець?

ст. 7

Дзяўчаты з нашага двара

СПЕЦЫЯЛІСТ ПА ЗДAROЎІ І ФОЛЬКУ

Лідар-вакалістка гурта Kriwi Вераніка КРУГЛОВА пагутарыла з "К".

ст. 13

Афіцыйна

У Душанбэ з 13 па 17 мая адбудуцца Дні культуры Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Таджыкістан. Афіцыйную дэлегацыю ўзначаліць міністр культуры краіны Юрый Бондар.

Падчас міжнароднай акцыі адбудуцца выступы Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага харэаграфічнага ансамбля “Харошкі”, заслужаных артыстаў Рэспублікі Беларусь Алены Ланской і Уладзіміра Громава. Жыхары і госці Душанбэ таксама ўбачаць выставу Нацыянальнага гістарычнага музея “Беларусь і беларусы” і некалькі фільмаў у межах Дзён кіно. Турыстычны патэнцыял нашай краіны прадставіць Нацыянальнае агенцтва па турызме.

Сталіца палеская, сталіца культурная

У высокім культурным статусе Пінска я асабіста ніколі не сумняваюся. Не толькі таму, што сам адтуль родам. Шматкроць на свае вочы бачыў тыя маштабныя акцыі, якія ладзяць супрацоўнікі ўстаноў культуры горада і раёна на самым высокім арганізацыйным узроўні. І таму ўдвая (ці нават утвая) прыемна пісаць пра тое, што культурныя здабыткі Пінска ў наступным годзе змогуць ацаніць усе беларусы: сталіца Заходняга Палесся займее высокі статус культурнай сталіцы Беларусі.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

унікальны горадабудаўнічы помнік рэспубліканскага значэння.

Сетка ўстаноў культуры сталіцы Палесся на сёння налічвае 11 арганізацый, дзе працуюць 54 калектывы аматарскай мастацкай творчасці. З іх 20 калектываў маюць званне “заслужаны”, а

Рашэнне аб наданні статусу было прынята на апошняй калегіі Міністэрства культуры краіны. І яно невыпадковае. Справа ў тым, што культурнай сталіцай

Беларусі Пінск мог стаць ужо сёлета: яшчэ ў 2017 годзе горад выходзіў у фінальны тур конкурсу на такое званне разам з Наваполацкам — які, урэшце, і перамог. І таму цяпер пінчане не хаваюць сваёй радасці.

Мы вельмі ўсцешаны тым, што Пінск атрымаў статус культурнай сталіцы Беларусі, — адзначыла “К” намеснік старшын Пінскага гарвыканкама Марына Кавалеўская. — І гэты статус для нас вельмі важны, бо мы за яго доўга змагаліся — і перамаглі!

Дарэчы, па стане захаванасці старадаўняй планіроўкі, наўнасці помнікаў архітэктуры, гісторыі Пінск сёння лічыцца адным з найцікавейшых гарадоў краіны: у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі ўключана 186 такіх аб’ектаў. Асабліваю важнасць мае гістарычны цэнтр, дзе 163 аб’екты ўтвараюць

таксама найменне “народны” і “ўзорны”.

Цікава, што Пінск таксама з’яўляецца адным з цэнтраў адраджэння лютневай музыкі Беларусі. Так

летась, калі адзначалася 920-годдзе горада, у сталіцы Палесся быў праведзены першы рэгіянальны фестываль “Старажытныя ўзоры”.

Як абяцаюць у гарвыканкаме, на працягу “сталічнага” года ў Пінску рэалізуюцца шматлікія праекты, пройдзюць канцэрты лепшых творчых калектываў і выканаўцаў як Пінскага, так і іншых рэгіёнаў Беларусі, адбудуцца фестывалі, конкурсы, выставы абласнога, рэспубліканскага і міжнароднага ўзроўня. І гэта, натуральна, толькі маленка частка таго, чым плануе здзіўляць пінчан ды і, хоццаца верыць, шматлікіх гасцей чароўны горад над Пінай.

К

Газета **КУЛЬТУРА** ШТОДТНЕНАВА ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года. Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — Ілья Васільевіч СВІРЫН; **намеснік галоўнага рэдактара** — Вераніка МОЛАКАВА; **адказны сакратар** — Юрый КАРПЕНКА; **рэдактары аддзелаў**: Надзея БУНЦЭВІЧ, Яўген РАГІН; **аглядальнікі рэдакцыі**: Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ, Іна НАРКЕВІЧ, Настасся ПАНКРАТАВА, Генадзь СІВОХІН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; **спецыяльныя карэспандэнты**: Пётр ВАСІЛЕЎСкі, Алег КЛІМАУ; **карэспандэнт** — Ганна ШАРКО; **фотакарэспандэнт** — Сяргей ЖДАНОВІЧ; **мастацкі рэдактар** — Наталля ОВАД; **карэктар** — Мая ХУТКОВА.

Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адзел: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — СЛАБОДЗІЧ Ірына Аляксееўна; **першы намеснік дырэктара** — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна. Прыёмная: (017) 334 57 41. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарту, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асвоенае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэзюмуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.

© “Культура”, 2018. Наклад 3 875. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друку 11.05.2018 у 19.00. Замова 1771. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку”. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Ад джаза — да цырка

Фінальным акордам гучыць песняроўская “Белая Русь ты мая”.

“Упершыню за 22 гады практыкі правядзення справаздачных канцэртаў лаўрэатаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі ладзіцца асобная праграма, прысвечаная эстраднаму мастацтву”, — падкрэсліў міністр культуры краіны Юрый Бондар на адмысловым канцэрце ў сценах Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Новая канцэртная форма, якая спалучае разнастайныя нумары маладых талентаў, была прэзентаваная публіцы 6 мая.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

Канцэрт вылучаўся збалансаванай і прадуманай рэжысёрскай падачай (рэжысёр-пастаноўшчык — Вольга Краўчанка), адмысловым візуальным афармленнем нумароў (камп’ютарная графіка — Алена Ахрэменка, мастак-пастаноўшчык — Андрэй Меранкоў). За музычную поліфанію адказваў сімфанічны аркестр Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра пад кіраўніцтвам дырыжора Мікалая Макарэвіча. А вядучымі былі Эрык Абрамовіч і Дар’я Ігнацэнка.

Праграма складалася з нумароў разнастайнай скіраванасці: джаза — вядомы хіт Дзюка Элінгтана It don’t miss a thing прагучаў у выкананні энергічнай Настасі Жарко, фанка — яго “давалі” саксафаністы Канстанцін

Выступае Руслан Асланаў.

Таўрызаў, Рыгор Хараненка, Наталля Хахракова і Віктар Цімафееў, класічнага шансона — славетную песню Шарля Азнавура і Жоржа Гарварэнца “Вечнае каханне” выдатна выканалі Міхаіл Ліла і Вераніка Чарняўская. Харэаграфічныя выступленні — “Танец сокала” грацыёзнай Веры Шпакоўскай, мадэрнавая “Адзінота” ўжо вядомага артыста Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета краіны Канстанціна Героніка, цыркавы нумар “Іншая” Алены Клімовіч, акцёр-

Міністр культуры краіны Юрый Бондар кажа вітальнае слова ўдзельнікам канцэрта.

Ноч ды дзень — чвэрць стагоддзя прэч

2 ліпеня 1993 года на базе помнікаў гісторыі і культуры Нясвіжа быў створаны аднайменны Нацыянальны гісторыка-культурны запаведнік. Сёлетняя Ноч музеяў там ладзіцца ў гонар 25-годдзя ўстановы.

Настасся ПАНКРАТАВА

Святкаванні распачнуцца 18 мая. Да Міжнароднага дня музеяў Палацавы ансамбль і Ратуша расчыняць свае дзверы для ўсіх ахвотных: уваход на сталыя экспазіцыі будзе вольным. У Вялікай выставачнай зале палаца манціруецца юбілейная выстава “Чвэрць стагоддзя”,

на якой гісторыю музея распавядуць праз прызму экспанатаў, публікацый і фотаздымкаў.

19 мая ў Ратушы аматараў квестаў будуць чакаць падказкі Старога захавальніка, якія прымусяць удзельнікаў занурыцца ў гісторыю рэгіёна і папрацаваць на мяжы сваіх здольнасцяў. Нясвіжскі палац прапануе тэатралізаваныя экскурсіі, падчас якіх гасцей з гісторыі сваёй сям’і будуць знаёміць Мікалай Хрыстафор Радзівіл Сіротка, Міхаіл Казімір Радзівіл Рыбанька і Антоній Вільгельм Радзівіл. Наведвальнікі змогуць пачуць у старадаўніх інтэр’ерах жывую музыку, класічныя арыі ды навуачнай зале палаца манціруецца танчыць паланэз.

Увечары распачнецца арыгінальная музейная

праграма ў экспазіцыі і на замкавых валах, якая завяршыцца інтэрактыўным шоу з удзелам адной з найцікавейшых інструментальных груп Беларусі Palladium Electric Band. Алег Паўля, Алена Палякова і Кацярына Кардзелюк прапануюць аранжыроўкі класічных твораў Вівальдзі, Паганіні, Шнітке, а таксама поп-музыку з элементамі нацыянальных матываў.

Кульмінацыяй вечара стане рок-канцэрт “Нясвіж + J:Morc = Ноч музеяў”. Самыя гучныя хіты папулярнага айчыннага гурту гэтым разам прагучаць у атачэнні пала-

цавых мураў. Па словах спецыяліста па арганізацыі мерапрыемстваў і рэкламе музея-запаведніка Марыны Цішчанка, незвычайную праграму “Натхненне — Нясвіж” адкрые ўласна дырэктар установы Сяргей Клімаў. Весці мерапрыемства будзе топава акцёр Купалаўскага тэатра Павел Харланчук-Южакоў. За паўтары гадзіны музыканты паспрабуюць знайсці адказ на пытанне, як на працягу стагоддзяў беларускі горад мог натхняць тысячы таленавітых людзей па ўсім свеце.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выказвае спачуванні намесніку дырэктара па навуковай рабоце і выдавецкай дзейнасці дзяржаўнай установы “Нацыянальная бібліятэка Беларусі” Сушу Аляксандру Аляксандравічу ў сувязі з напатакушым яго горам — смерцю бацькі.

скі эцюд “Рыбак” Мікалая Зіміча...

— Сёння мы становімся сведкамі своеасаблівага творчага экзамену яскравых прадстаўнікоў таленавітай моладзі краіны, якія атрымалі годную адзнаку сваёй дзейнасці, — вітаў публіку і артыстаў уступным словам міністр культуры. — У той жа час, мы зазіраем у будучыню — праз 15 — 20 гадоў менавіта гэтыя маладыя людзі стануць майстрамі айчыннай сцэны, сфарміруюць свае творчыя школы, прадставяць Беларусь у журы міжнародных фестываляў і конкурсаў, будуць фарміраваць творчы патэнцыял краіны на доўгія гады... Наша дзяржава здолела захаваць унікальную сістэму мастацкай адукацыі — у нас функцыянуюць дзіцячыя музычныя і школы мастацтваў, каледжы, цудоўныя творчыя ВНУ. І маладыя людзі маюць магчымасць вызначыцца са сваёй прафесійнай будучыняй. І, вядома, значная роля ў падтрымцы маладых людзей адводзіцца спецыяльнаму фонду Прэзідэнта краіны па падтрымцы таленавітай моладзі. Яго лаўрэатамі з 1996 года сталі амаль чатыры з паловай тысячы чалавек...

— Эксперымент атрымаўся ўдалы, — так Юрый Бондар ацаніў канцэрт у гутарцы з аглядальнікам “К” ужо па завяршэнні праграмы. — Праграма была разнастайнай: гучала класіка, эстрада, джаз... Цудоўны вакал, захапляльныя танцы... Моладзь годным чынам прадстаўляе запатрабаваны сёння кірунак — мастацтва эстрады. Мяркую, што гэтая праграма заслугоўвае таго, каб ладзіцца на базе любой канцэртнай пляцоўкі.

К

Шматлікімі святочнымі мерапрыемствамі 9 мая краіна сустрэла святы для кожнага яе жыхара Дзень Перамогі. Марафон урачыстасцяў стартваў яшчэ напярэдадні. У сталіцы адным з іх стаў канцэрт “Песні Перамогі”: пад такой назвай увечары 8 мая на адкрытай пляцоўцы ля Трыумфальнай аркі Музейна-паркавага комплексу “Перамога” выступілі расійскія артгурты “Хор Турэцкага” і “Soprano Турэцкага”.

Алег КЛІМАЎ /
Фота Сяргея
ЖДАНОВІЧА

Хор Перамогі

Праект гэты, у якім у выкананні мужчынскага і жаночага калектываў гучаць песні ваенных гадоў і творы, складзеныя ў іх памяць пазней, быў створаны ў 2015-м, калі ўвесь свет адзначаў 70-годдзе заканчэння самай страшнай вайны XX стагоддзя. Мэтай акцыі, скіраванай супраць войнаў, гвалту і тэрарызму, з’яўляецца развіццё міжнародных культурных сувязяў і ўмацаванне дружбы паміж народамі нашай планеты. Сёлета музычны гістарычны марафон упершыню ахапіў восем дзяржаў: акрамя Беларусі гэта Францыя (Парыж), Славенія (Любляна), Аўстрыя (Вена), ФРГ (Берлін), Расія (Масква), Ізраіль (Ашдод) і ЗША (Нью-Ёрк).

А для журналістаў мінскаму выступу папярэднічала дзённая прэс-канферэнцыя, якая прайшла ў зале Перамогі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчын-

най вайны, на якой яны маглі пагутарыць з кіраўніком асобнага ансамбляў Міхаілам Турэцкім. Ён, у прыватнасці, паведаміў пра тое, як нараджаўся праект; што артысты, выконваючы гэтую праграму ў нерускамоўных краінах, ідуць на хітрасць, калі пачынаюць і сканчаюць яе мясцовымі і сусветнымі хітамі. Праанасаваў Міхаіл Барысавіч бліжэйшыя беларускія канцэрты сваіх падшэфных — ліпеньскі ў Віцебску, на “Славянскім базары...”, і, хутчэй за ўсё, вераснёўскі — сталічны, які, магчыма, пройдзе ў “Мінск-Арэне”. І падрабязна распавёў пра свае беларускія карані. Пра тату, што з’явіўся на свет у Магілёўскай вобласці, які ваяваў на Ленінградскім фронце, і якому сын калісьці паабяцаў, што абавязкова выступіць у Берліне. Пра маму, што нарадзілася ў Пухавічах. Менавіта ў гэты аграгарадок маэстра адправіўся па завяршэнні сустрэчы з

прэсай — на магілу сваякоў, якія загінулі ў час Другой сусветнай...

Святочны ж канцэрт у беларускай сталіцы прайшоў сапраўды з радасцю і са слязамі на вачах. Літаральна ўсе песні (“Вечны агонь”, “Смуглянка”, “Кацоша”, “Цёмная ноч”, “Дзясяты наш дэсантны батальён”, “Сіняя хустачка”, “Агеньчык”, “Ехаў я з Берліна”, “Ці хочучь рускія вайны?” і іншыя) станавіліся яго прамежавымі кульмінацыямі, калі публіка — і стары, і малады — падхоплівала амаль кожную з іх і тады пляцоўка каля цэнтральнага ўваходу ў комплекс ператваралася ў велізарны хор, хор Перамогі!

Апафеозам жа стала выкананне песні “Беларусія” трыма беларускімі выхадцамі “Хору...” — Міхаілам Турэцкім, Паўлам Беркутам і Алегам Бляхарчуком. Які вась што прасіў перадаць чытачам “К”:

— Вайна пакінула след у жыцці велізарнай колькасці сем’яў,

мая не стала выключэннем. Дзядулю было 18, калі ў 1941 годзе яго прызвалі ў Маскву (сам ён з Магілёўскай вобласці). Там ён адвучыўся на дыверсанта, і ў 1942-м яго закінулі назад у Беларусь — партызанам, падрыўніком. Дзядуля пускаў пад адхонны фашысцкія цягнікі, аднойчы, выконваючы заданне, быў паранены. Ён вельмі неахвотна распавядаў пра падзеі вайны. Але кожны год у Дзень Перамогі я хадзіў з дзядулем на парад. Дзякуючы гэтаму з юных гадоў мог дакранацца да гісторыі, усведамляючы ўсю важнасць подзвігу людзей, якія змагаліся з варожымі захопнікамі і падарылі нам мірнае неба над галавой.

У нашым гістарычным марафоне няма ні адной песні, якая б не кранула сэрцы людзей розных пакаленняў. Мы расказваем гісторыі аб любові і веры, міры і надзеі. Я заўсёды адчуваю асаблівае трапятанне падчас

выканання кампазіцыі “Бухенвальдскі набат”. Выступаючы ў самым сэрцы Берліна, на плошчы Жандарменмаркт, адчуваў дрыжыкі ў каленях, спяваючы радкі “Люди мира, будьте зорче втрое, берегите мир, берегите мир!” Мы нярэдка бачым слёзы гледачоў, якія хвіліны ўсведамляеш, наколькі важны гэты праект. За межамі краін, дзелячыся ўражанямі, кажуць, што праз нашу музыку лепш разумеюць падзеі, якія адбыліся. Адзін мужчына, напрыклад, так хацеў праспяваць разам з намі, што падрыхтаваў транскрыпцыю тэкстаў некалькіх кампазіцый лацінкай і прынёс іх з сабой!

Музыка, безумоўна, аб’ядноўвае. Адна з вышэйшых яе місій і мэтай — міратворчая. Я рады быць часткай такой важнай падзеі. Веру і спадзяюся, што з кожным годам геаграфія гістарычнага музычнага марафону будзе пашырацца і “Песні Перамогі” пачуюць і праспяваюць разам з намі людзі ва ўсім свеце!

Усё далей адыходзіць ад нас 9 мая 1945 года, але мы па-ранейшаму памятаем, якой цаной далася нашым бацькам і дзядам Перамога, і кожны год адзначаем гэты дзень разам з ветэранамі. Я нарадзіўся і вырас у Мінску. Я горды і шчаслівы, што напярэдадні вялікага свята змог выступіць на Радзіме. Няхай ніколі больш не паўторацца падзеі 1941 — 1945 гадоў, хай мы і будучыя пакаленні не спазнаюць на асабістым вопыце, што такое вайна.

К

17 мая сталічная плошча Якуба Коласа ператворыцца ў экспазіцыйную прасторы для персаналкі нашага знакамітага жывапісца Георгія Скрыпнічэнкі. Выстава адбудзецца ва ўжо звыклым для мінчукоў фармаце “Мастак і горад”, калі буйна-маштабныя рэпрадукцыі экспануюцца пад адкрытым небам.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Калі браць да ўвагі тое, што ўлетку плошчу Якуба Коласа за дзень прамянае недзе трыццаць тысяч чалавек, дык розгалас выстава атрымае нашмат большы, чым калі б яна праходзіла ў музейных за-

Карціны пад небам

Георгій Скрыпнічэнка. “Нараджэнне”.

лах. А там, глядзіш, хтосьці і ў музей накіруецца.

На прэс-канферэнцыі, якая папярэднічала падзеі, сын мастака Сяргея Скрыпнічэнка падзяліўся з прысутнымі сваімі ўспамінамі пра бацьку, пра тое, як працаваў спадар Георгій, пра сваё бачанне таго часу, на які выпала творчасць мастака. На ягоную думку, само з’яўленне ў Беларусі 1970-х выразнай мастацкай школы (Скрыпнічэнка, Селяшчук, Славуцкі...), зарыентаванай на асэнсаванне актуальнасці тагачаснага заходняга мастацтва, падаецца цудам — беручы да ўвагі малую інфармаванасць у СССР пра тое, якія культурныя працэсы адбываюцца па той бок “заслоны”. Ды і высокая ступень ідэалагізацыі жыцця не спрыяла творчым пошукам у пэўным кірунку.

Гісторыя праекта “Мастак і горад” распачалася сем гадоў таму, і пяць з іх генеральным партнёрам Нацыянальнага цэнтра сучасных мастацтваў выступае банк ВТБ. Начальнік яго аддзела маркетынгу Вольга Жукава назвала стасункі з дзяржаўнымі структурамі плёнчымі. Па яе словах, спрыяне развіццю культуры з боку спонсараў — усведамленне бізнесам сваёй сацыяльнай адказнасці і натуральная праява патрыятызму. Таму банк і надалей будзе рупіцца, каб плошча Якуба Коласа заставалася выставачнай залай пад адкрытым небам.

Сёлета ініцыятыва пашырыцца і на Віцебск. Менавіта ў горадзе на Дзвіне адкрыецца вулічная экспазіцыя 20 верасня пасля таго, як “адпрацуе” ў сталіцы.

К

Я — перасяленец. Ніколі не саромеўся гэтага “статуса”, бо ні ў каго нічога не скраў. Скралі ў мяне: лес, рэчку, азёры і веткаўскія аблокі над веткаўскім балоннем. І калі здарылася магчымасць перасяліцца ў Мінск і хоць нейкім чынам выратаваць сыноў ад уплыву радыяцыі, мы з жонкай гэтую магчымасць выкарысталі. Мінула 27 гадоў.

Натуральна, час ад часу наведваю малую радзіму, шматлікіх сяброў і знаёмых. Як журналіст, які спецыялізуецца на стане раённага культурнага развіцця, маю цудоўныя падставы для параўнання і аналізу. Дык вось, у маім асабістым рэйтынгу Ветка па знешнім выглядзе і культурным змесце займала сярод іншых раённых цэнтраў 118-е, апошняе месца.

Яўген РАГІН / Мінск — Ветка — Мінск

А ВУЛІЦЫ ЎСЁ ПУСЦЕЮЦЬ...

Цудоўны прыклад дыялектыкі развіцця беларускага мястэчка. Да 1986 чарнобыльскага года амаль усе (!) вуліцы майго горада не мелі асфальтавага пакрыцця. Вялізны статак свойскіх кароў, падымаючы аблокі пылу, па дарозе на пашу і з яе любіў наведваць дворыкі райкама партыі і пракуратуры. І была ў гэтым добрая патрыярхальнасць векавой традыцыі, на недахоп якой хварэюць нашы мегаполісы. У спякотныя выхадныя дні ўся Ветка загарала на Сожы. Вуліцы пусцелі. Але ўвечары ля РДК, ідучы міма танцавальнай “клеткі” па цэнтральнай вуліцы Пралетарскай, веткаўская грамада дэманстравала свету бронзавы загар. І ў гэтым таксама адчувалася ці не векавая традыцыя.

Свойскі статак знік, менавіта па гэтай прычыне балонне і палыходы да ракі зараслі і пераўтварыліся ў джунглі. Адышлі ў нябыт і пляжныя дэфіле. Нават у святочны дзень знакамітая веткаўская Чырвоная Плошча і прылеглыя вуліцы пусцеюць. Усё гэта здарылася за 27 апошніх гадоў.

Набыўшы асфальтавае пакрыццё дарог, Ветка стала вясковым мястэчкам, бо на замену тым, хто перасяліўся адсюль, сюды перасяляліся жыхары раёна. Ды плюс безанцы з самых розных гарацых кропак. Адных рэлігійных суполак — аж 11! І ў кожнай — свае звычаі. Пагадзіцеся, цяжка паяднаць усіх сённяшніх веткаўцаў адзінай культурнай традыцыяй.

Вось і застаюцца ўвечары гарадскія вуліцы пустымі. Кажуць, з жонкага акенца гучыць свая песня: спеўнай армянскай сям’і Егізара Фараšana, украінскіх бандурыстак і яноўскай бабулі, што прывезла ў Ветку абрадавыя спевы свайго кутка... І пакуль неяк не ствараюць яны арганічны фон для адзінай веткаўскай традыцыі. Ці вінаваты ў такой сітуацыі аддзел ідэалагічнай рабо-

Вакальны ансамбль “Веткаўчанка” святкаваў нядаўна юбілей. Запрошаны былі на яго і тыя салісткі, якія з Ветки перасяліліся. Юбілейны канцэрт ладзіўся ў пятніцу. Наведалі мерапрыемства адзінкі! І гэта пры тым, што недахопу ў рэкламе, падаецца, не было. “А калі б канцэрт быў у суботу, сюды ніхто ўвогуле не прыйшоў бы! — даводзіла мне веткаўская знаёмая. — Мы ж у клуб толькі па дарозе з працы заглядаем!”

У гады майго дзяцінства Гомельскі абласны драмтэатр ці не штоме-

скасавання гомельскага філіяла значна сапсавалі стрэсаўстойлівасць кіраўніку ўстановы Галіне Нячаевай. Аднак я ведаю: яна моцная жанчына і здатная на тое, каб бясконца здзіўляць.

ГОРАД ПАВІНЕН ГУЧАЦЬ!

Дык якіх дзіваў прагне мая журналісцкая душа? Хачу, каб і па культурным змесце Ветка трымалася ў рэспубліцы на першых месцах. Хачу, каб горад гучаў!

Ля РДК знеслі нядаўна дом, у двары яко-

Ёсць у Ветцы цудоўны духавы аркестр. Штосьці я не памятаю, каб выступаў ён на свежым паветры. Ёсць у райцэнтры цудоўны народны тэатр. Штосьці я не памятаю, каб мне распавялі пра пастаноўкі, якія ён ладзіць на гарадскіх вуліцах. Ну, і, натуральна, музей. Ён не можа не развівацца. Значыць, і для ягоных праектаў знойдзецца месца ў паркавай зоне. Няхай тут сутыкнуцца і паяднаюцца мовы, рэлігіі, культуры. Няхай сённяшнія насельнікі мястэчка ўпэўнена зазначаць: “Ветка — наш горад!” Мы, карэнныя, не пакрыўдзімся.

ЯШЧЭ ПАБАЧЫМСЯ

Мне спадабаўся сённяшні начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Веткаўскага райвыканкама Дзмітрый Ісачанка. У адваротным выпадку, артыкул быў бы іншым. Ён — прафесійны баяніст, мае пяць міжнародных прэмій, дзве — Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Родам з Рэчыцы. Размеркаваўся ў Ветку ў 2009 годзе. Трэці год працуе начальнікам аддзела. І, падаецца, тут ён — надоўга.

А дагэтуль, цягам 27 гадоў, раёну не шанцавала на начальнікаў. Цякучка была страшэннай, што ніяк не спрыяла ўмацаванню працоўнай дысцыпліны. Нават магутныя калёсы калектыву гарманістаў пачаў, даруіце, выраджацца. За справу ўзяўся Ісачанка — і праз год веткаўскія гарманісты сталі зоркай абласных дажынак. Адна бяда: часу на ўласны баян Дзмітрыю Іванавічу ўжо не стае.

Ён хоча рэалізаваць як мага хутчэй два праекты. Абодва звязаны з далейшым развіццём музея. Фэстываль стараабрадніцтва павінен стаць міжнародным. І фінансаваць яго, падаецца, не адмовяцца стараверы Канады, ЗША, Лацінскай Амерыкі, Прыбалтыкі, Малдовы, Казахстана, Украіны... Другі праект звязаны з утварэннем у музеі фондаў адкрытага захоўвання. Занадта ўжо шмат рарытэтаў назапасілася ў Веткаўскім музеі. Не азнаёміцца з імі — вялікі грэх.

Так што ў любым выпадку: Ветка, мы яшчэ пабачымся.

К

Тэатр — месца, бяспечнае для глядача? На хвалі памкнення да інтэрактыўнасці з прыцэлам на імерсіўнасць пытанне гучыць ужо не так дзіўна, як можа падацца на першы погляд. Ці помніць рэжысёр, што нават самая высокая мастацкая ідэя не дае падстаў праяўляць у дачыненні да публікі агрэсію? Жаданне разбурыць чацвёртую сцяну і знайсці новае слова ў мастацтве можна адно пахваліць. Вось толькі, руйнуючы мury, як бы не траўміраваць іх абломкамі глядача...

Настасся ПАНКРАТАВА

“НЕПАСРЭДНАЕ ЎЦЯГВАННЕ Ў ДЗЕЮ”

Падставай для гэтага артыкула стаў скандал, які палыхнуў у Пецярбургу, а пры дапамозе сацыяльных сетак імгненна выйшаў за яго межы. Паколькі культурная прастора ў нас з краінай-суседкай даволі блізкая, у афішах абедзвюх краін часта значацца адны і тыя ж назвы, расійскі розгалас не пакінуў у баку беларускую тэатральную грамадасць.

Нагадаю сутнасць справы: тамтэйшая Майстэрня сучаснага тэатра ладзіла рэжысёрскую лабараторыю, падчас якой пастаноўшчыкі прапанавалі глядачам і практыкам тэатра эскізы будучых спектакляў. Адзін з іх — па п’есе Дзмітрыя Данілава “Чалавек з Падольска”. Як пазначыў сам рэжысёр Алг Хрыстальюбскі — “з непасрэдным уцягваннем глядача ў дзею”. І глядачоў, сярод якіх была і дасведчаная тэатральны крытык, уцягнулі — калі той выпадак можна так назваць — напоўніцу: вывалаквалі з залы ў сцэнічны “пастарунак”, прыкоўвалі наручнікамі, лупцавалі сапраўднымі дубінкамі...

Зразумела, спадар Хрыстальюбскі не збіраўся сваім эксперыментам чыніць гвалт над глядачамі, але... Палкая дыскусія ў сацсетках пад пастом пацярпелай глядачкі падзяліла каментатараў на дзве паловы: адны безапеліяцыйна абвінавачвалі дзяўчыну ў адсутнасці супраціўлення тэатральнай правакацыі, іншыя сыпалі перуны на рэжысёра. Праўда, як водзіцца, недзе пасярэдзіне. Ды дзе тая этычная мяжа, якая дапамагла б абодвум бакам тэатральнага працэсу пазбягаць падобнага лабірынту траўматычных абставін?

ПРАВА НЕ ПАЙСЦІ

Тэатральны крытык, старшы выкладчык кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі БДУ Алена Мальчэўская нагадвае, што ў грамадстве ўвогуле фарміруецца новая этыка зносін. Узяць хаця б такое простае, але пакуль яшчэ пазбаўленае адназначнага адказу пытанне: ці прыстойна пісаць у месанджары пасля 23 гадзін? Новыя ўмовы жыцця ссоўваюць многія межы ў творчасці, сучасны вектар развіцця мастацтва правакуе на карэляцыю этычных нормаў і ў тэатры.

Ветка — ужо не мая

Пра збалансаваны рацыён культурнага “кармлення”

ты, культуры і па справах моладзі?

Безумоўна, патрэбны гады і гады, каб суполкі пераўтварыліся ў супольнасць. Для мяне ж зразумела адно: Ветка — ужо не мая. І пад гэтай высновай падпішуцца дзясяткі маіх землякоў-перасяленцаў. Тады чыя ж яна?

БРЭНДАЎ ШМАТ, АЛЕ...

Час зазначыць тое, што знешне Ветка змянілася за апошні год непазнавальна. Гомельскі аблвыканкам усё ж знайшоў летась грошы, каб грунтоўна добраўпарадкаваць раённы цэнтр. Прынамсі, за знешняе аблічча мястэчка душа ў мяне цяпер не баліць. Можна сказаць, са 118-га месца на першыя пераскочыла. Нават РДК (цяпер гэта Цэнтр культуры і народнай творчасці), які паўстагоддзя капітальна не рамантаваўся, адчуў на сабе, што такое сапраўднае будаўнічае аднаўленне. Але...

сячна балаваў веткаўцаў сваімі пастаноўкамі (памятаю ці не кожную), часта выступала і абласная філармонія. А цяпер? Тая ж знаёмая падказвае: “Філармонія яшчэ бывае, а драмтэатр і дарогу, відаць, забыў!”

Сітуацыю спрабуе растлумачыць начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Дзмітрый Ісачанка: “Ды мы перакармілі жыхароў мерапрыемствамі!” Не пагаджуся: культура — не каша, ад яе нестравання не бывае. Хоць рацыён культурнага “кармлення” варта рабіць збалансаваным.

Веткаўскі музей стараабрадніцтва, неглюбскія ручнікі (і там патрабуецца неадкладны рамонт памышкання), фальклорны гурт “Стаўбунскія вясчоркі” — брэндзі сусветнавадомыя, самадастатковыя. І два з іх знаходзяцца па-за межамі Ветки. А летаўскія музейшчыкаў з абласнымі ўладамі з-за спробы

Дубінка — для ўзмацнення эфекту

Рэжысёр для камунікацыі з аўдыторыяй можа выбіраць шлях канфрантацыі ў розных ступенях. Мяккая форма выштурхне вас з зоны камфорту, прадэманструе нязвыклы шлях. Эксперт прывяла ў прыклад праект рэжысёра Штэфана Кэгі Remote X — спектакль-экскурсію, які прымушае выйсці з тэатральных сцен.

— А ёсць значна больш жорсткія канфрантацыі: прыгадаю хаця б п'есу Івана Вырыпаева “Ліпень”, — дадае спадарыня

Алена Мальчэўская:

Шараговы глядач не заўсёды ведае пра існаванне опцыі ў любы момант перапыніць тэатральную канфрантацыю.

Алена. — Але шматлікія пастаноўкі гэтага сапраўды балючага тэксту не выклікалі скандалаў. Чаму? Мяркую, рэжысёр павінен быць адказным: перш за ўсё вызначыцца для сябе, чаго ён хоча, і пралічыць, да якога выніку можа прывесці канфрантацыя.

Па меркаванні крытыка, аўдыторыі таксама неабходна прыйсці да разумення, што сучасны тэатр не з'яўляецца адно забавулкай. Спектакль можа быць і выпрабаваннем, і новым досведам. А вось як на кожным з нас адаб'юцца тыя душэўныя хваляванні, не можа прадбачыць ні адзін рэжысёр. Частка публікі задумаецца, у кагосяці пачнецца ўнутраная праца над сабой, а іншы ледзь прытомнасць не страціць.

— Але гэта неабавязкова можа здарыцца менавіта на інтэрактыўным спектаклі, — працягвае думку спадарыня Алена. — Ты можаш прыйсці і на традыцыйную пастаноўку, але на падмоствах здарыцца нешта, што развярэдзіць твае асабістыя псіхалагічныя раны.

Дык якое выйсце? Растлумачыць глядачу, што ён мае права ў любы момант сысці. Нас доўга вучылі: у тэатры трэба заняць дакладна вызначанае месца і не пакідаць яго раней, чым апусціцца заслона. Па меркаванні спадарыні Мальчэўскай, шараговы глядач не заўсёды ведае пра існаванне опцыі ў любы момант перапыніць тэатральную канфрантацыю.

Яшчэ адзін добры спосаб пазбегнуць магчымых псіхалагічных траўмаў — рыхтавацца да спектакля і ацэньваць свае магчымасці. Крытык узгадала глядачку, якая набыла білет на “Усё, што са мной побач”. У пастаноўцы няма і намёку на эратызм, але, па задумцы рэжысё-

ра Фернанда Рубія, усе глядачы ляжаць у ложках. Патэнцыйная наведвальніца доўга высвятляла ў адміністратара, што будзе з ёй адбывацца падчас дзеяння і ўсё ж не пайшла ў залу. І гэта — яе права.

ПАМІЖ РАЗНЯВОЛЕНАСЦЮ І ХАМСТВАМ

Загадчык кафедры рэжысуры Акадэміі мастацтваў Віталь Катавіцкі запэўнівае, што вучоба ў БДАМ для будучых рэжысёраў і акцёраў пачынаецца з лекцыяў па этыцы. Яшчэ за савецкім часам студэнты абавязкова звярталіся да кнігі “Тэатральная этыка Станіслаўскага”. Дзеся-

Аляксей Стрэльнікаў:

Гэты інцыдэнт — яшчэ адна падстава гаварыць пра тое, што ўсім уключаным у тэатральны працэс неабходна ведаць правілы гульні.

цігоддзі мінаюць, але, па меркаванні Віталія Уладзіміравіча, у тэатры не змяняюцца галоўныя прынцыпы: павага адзін да аднаго, да сцэны, да глядача.

Прычыну канфліктаў паміж творцамі і глядачом загадчык кафедры бачыць у тым, што нашы дзеячы мастацтва імкнуцца капіраваць знешнюю форму сучаснага заходняга тэатра, не задумваючыся, што айчыны менталітэт патрабуе іншага падыходу. Па меркаванні суразмоўцы, мы хочам правакаваць так, як прынята на Захадзе, але ж не маем той унутранай лёгкасці і свабоды выканання.

— Асноўная задача дзеяча мастацтва — знайсці адказ на пытанне, якія мы, у чым наша самабытнасць, — тлумачыць ён. — У нас на чале мастацтва — унутраны канфлікт чалавека, у іх — сітуацыя. Як толькі мы пачынаем пераходзіць межы натуральнасці ў нашай свабодзе, пачынаецца хамства. Нездарма гавораць пра два розныя віды акцёрскай заціснутасці. Першы — калі чалавек занадта саромеецца, і таму славаны на сцэне — лёгка выпраўляецца. А вось адваротны стан, калі разняволенасць мяжуе з хамствам... З гэтым вельмі цяжка справіцца, бо чалавек не разумее, дзе канчаецца яго свабода і пачынаецца свабода калегі ці глядача. Айчыныя акцёры часта “цяжкія” ўнутрана, таму не атрымліваецца лёгкасці гульні. Глядач не адчувае іроніі ды ўспрымае тое, што адбываецца вакол яго, за праўду. Таму і крыўдзіцца.

Спадар Катавіцкі з усмешкай гаворыць пра правакацыі сучасных рэжысёраў, бо многае з таго, што моладзі падаецца вынаходніцтвам, было ўжо ў 1960 — 1970-я. Па яго адчу-

Фота Яўгена ЗАЛУЖНАГА.

Дзе этычныя межы інтэрактыўу ў спектаклі?

ўчынкі знаходзяцца па-за мастацтвам. Здаецца, кожны рэжысёр хоча, каб унутры глядача нешта змянілася. Але дамагчыся гэтага можна адно сродкамі мастацтва.

АДЧУЙ СВАЮ ПУБЛІКУ

Тэатральны крытык Аляксей Стрэльнікаў кажа, што на Захадзе таксама адбываюцца гісторыі падобныя на піцерскую, але яны не маюць такога вялікага рэзанансу. Справа ў базавым падыходзе, які грунтуецца на традыцыях авангарднага, абсурдысцкага тэатра, што панавалі ў іх на працягу ўсяго ХХ стагоддзя. Да таго ж, заходнія калегі праводзяць маштабныя даследаванні паводзін глядача ў інтэрактыве. Тамтэйшыя рэжысёры ведаюць псіхалогію сваёй публікі і дзейнічаюць зыходзячы з разумення, што яе ўключанасць у дзею мае некалькі ступеней.

Хтосьці з публікі гатовы на любы варыянт удзелу ў спектаклі, а хтосьці хацеў бы толь-

Віталь Катавіцкі:

Маладое пакаленне часцяком вульгарна ставіцца да перфарматыўных пастановак. Ды забываецца: любы матэрыял трэба не толькі сабраць, але і прывесці ў мастацкую форму.

кі назіраць збоку. Калі нейкі спектакль не прадугледжвае пасіўнай аўдыторыі, прынята людзей загадзя пра тое папярэджваць. Таму адна з галоўных сучасных праблем, пра якую гаворыць, напрыклад, газета The Guardian — як своечасова ўвесці глядача ў курс справы.

— У Беларусі публіка спецыфічная: толькі вузкі сегмент аўдыторыі ведае, што ў тэатры магчымы інтэрактыў, — працягвае суразмоўца. — Шматлікія нашы даследаванні паказваюць, што ў любой зале (за выключэннем якой-небудзь суперпрэм'еры), амаль палова глядачоў бывае ў тэатры вельмі-вельмі рэдка — а нехта мо і наогул патрапіў туды ўпершыню. Спрактыкаванай публікі, на якую разлічваюць на Захадзе, у нас проста не існуе. Таму спектаклі высокай ступені інтэрактыўнасці і не ладзяцца. Возьмем адну з самых удалых айчынных пастановак дадзенага кірунку — “Быў у пана верабейка гаварушчы”. Яна мае ўсе ўмовы для ўключэння інтэрактыўнасці: глядачы, якіх пасадзілі за адзін стол з акцёрамі, могуць уключацца ў іх размовы. Але спек-

такль зроблены так, што ты туды нават не ўклінішся.

Так, сучасныя тэатры імкнуцца прывабіць публіку не дэкарацыямі, а занурэннем у атмасферу. Але многія з рэжысёраў і акцёраў не ведаюць, што з імерсіўнасцю рабіць. Па меркаванні спадара Стрэльнікава, выпадак з расійскім спектаклем — якраз прыклад таго, што адбываецца, калі не ўмееш карыстацца адмысловымі тэатральнымі сродкамі і метадамі. На яго думку, лепшая магчымасць даведацца правілы ўзаемадзеяння з аўдыторыяй — гэта папрацаваць з вулічным тэатрам: у неабмежаванай прасторы, калі ты перагнеш палку, глядач ад цябе проста ўцячэ.

— Павінна праводзіцца праца з аўдыторыяй, бо на сёння ўсе размовы з глядачом зводзяцца да яго абавязкаў: павінны прыйсці, выключыць мабільныя тэлефоны, не перашкаджаць. А як чалавеку зразумець, як паво-

дзіць сябе ў інтэрактыве? — даецца пытаннем тэатральны крытык.

Аляксей, дадам, — таксама і рэжысёр. Менавіта на яго інтэрактыўным спектаклі “Мова Х”, удзел у якім бяруць маладыя і прыгожыя актрысы, адзін з глядачоў пачаў нахабна “распускаць рукі”. І здзівіўся, калі яго ў гэтым папракнулі.

— Гэты інцыдэнт — яшчэ адна падстава гаварыць пра тое, што ўсім уключаным у тэатральны працэс неабходна ведаць правілы гульні, — кажа ён.

І сапраўды, нельга злоўжываць даверам глядача да рэжысёра і акцёраў — інакш з тэатра чалавек можа выйсці з адчуваннем, што ім скарысталіся. Але тут жа хачу падкрэсліць: для рэгуліроўкі працэсу знешнія забароны адносна тэатра не патрэбныя. Як запэўнівалі мяне ўсе мае суразмоўцы, галоўны пасыл на конт этыкі інтэрактыўнага тэатра гучыць так: найперш павінна развівацца супрацоўніцтва, бо карэкціраваць працэс мусяць усе, у ім задзейнічаныя.

(Заканчэнне.
Пачатак на старонцы 1.)

Вось так распачалася наша вялікая гутарка з заслужаным дзеячам мастацтваў Рэспублікі Беларусь, кандыдатам мастацтвазнаўства і, вядома ж, плённым мастаком-жывапісцам пра сучасныя выклікі для культуры. Сёлета споўнілася роўна 20 гадоў з таго часу, як Уладзімір Пракашчоў кіруе адной з галоўных устаноў культуры краіны. І ад ролі газеты “Культура” да ролі Нацыянальнага мастацкага, як высветлілася, рукой падаць. Бо ў ліку галоўных прыярытэтаў музея — нацыянальнае мастацтва і развіццё нацыянальнай самасвядомасці.

— Сёння наш музей трымае сваю нішу, — Уладзімір Іванавіч праводзіць нас па залах знакамітага будынка па вуліцы Леніна. — Вось, калі ласка, выстава Мая Данцыга — цудоўнага майстра, так бы мовіць, суролага стылю. Ці можна сказаць, што ён выключна рэаліст? Або таксама ў нечым і фармаліст? Акадэміст? У кожным разе, гэта з’ява неверагодная. Сёння мы імкнемся ладзіць выставы і закупаць творы менавіта такіх легендарных аўтараў. Бо калі будзем распыляцца — нічога не атрымаецца.

У нас ёсць свой арзал — і мы яго будзем трымаць: жывапіс, графіка, дэкарытыўна-прыкладное мастацтва, скульптура... Не трэба быць усяднымі і не варта “скатвацца” ў папсу. Таму многім мастакам — шчыра гэта скажу! — шлях у музей закрыты. Прычына толькі адна: іх творчы ўзровень не адпавядае статусу Нацыянальнага мастацкага. Вось не так даўно мы адмовілі нават Нікасу Сафранаву — як бы публіка да яго ні ставілася. Трэба трымаць планку.

— На ваш погляд, музей за апошнія гады змяніўся ў мастацкай канцэпцыі?

— Безумоўна! Сёння ў нас, да прыкладу, ідзе выстава Relax, дзе мы праз творы розных мастакоў раскрываем гэтае паняцце. Яшчэ дзесяць гадоў таму яе правядзенне было б немагчымым. Ды што казаць! Быў час, калі такія аўтары, як Іван Хруцкі, Станіслаў Жукоўскі, Вітольд Бялыніцкі-Біруля, былі пазначаны ў нашай картатэцы як вялікія рускія мастакі. Даводзілася часам ваяваць нават са сваімі ж музейнымі работнікамі, каб дамагчыся вяртання гэтых постацяў у беларускую мастацкую гісторыю. І сёння ўжо ніхто не сумняецца, што яны належаць нашай культуры. Ці ж не значная змена ў свядомасці грамадства? Прыемна, што музей стаў галоўным каталізатарам гэтай трансфармацыі.

Вось налета мы выдаем кнігу пра Бялыніцкага-Бірулю. У яе загаловку — цытата мастака: “Я хадзіў па роднай беларускай зямлі”. Сёлета адкрываем і адноўленую экспазіцыю мемурыяльнага музея майстра ў Магілёве — гэта наш філіял. Тры гады там рабілася рэстаўрацыя. Гэта ўжо вынік і сведчанне таго, што самасвядомасць грамадства мяняецца. Ды і мы не стаім на месцы, і канцэпцыя нашага музея — у пастаянным развіцці.

— Уладзімір Іванавіч, але якое дасягненне вы лічыце галоўным за час вашага кіравання?

Кава па-радзівілаўску з чытачом “К”

— Тое, што, дзякуючы падтрымцы Прэзідэнта краіны, музею ўдалося атрымаць будынку па вуліцы Леніна, 22, дзе цяпер знаходзяцца ўсе тэхнічныя службы, і па Карла Маркса, 24. Апошні з іх — былы студэнцкі інтэрнат — планавалі пераўтварыць у гатэль на сто месцаў, нават праектна-каштарысную дакументацыю ўжо зрабілі. Гэта быў 2010 год, горад рыхтаваўся да Чэмпіянату свету па хакеі. Усе ставіліся даволі скептычна да маёй ідэі музейнага квартала. Дый гасцініца, мабыць, была выгодней. Але Аляксандр Рыгоравіч, убацьвішы макет нашага комплексу, вырашыў нас падтрымаць. Нягледзячы на планы мэрыі, ён загадаў аддаць будынак нам. І таму ў нас, я лічу, з’явілася будучыня. Без гэтага кроку музей проста спыніўся б у сваім развіцці.

— У якім стане той будынак сёння?

— Налета мы завяршаем у ім рамонт. Ужо накрыты дах, зроблены фасад, выкананы сталярныя працы, чарнавое аздабленне — засталася толькі дарабіць чыстае. У гэтым корпусе будуць выставачныя залы для сучасных мастакоў, вялікае арт-кафэ на двух узроўнях, сувенірная крама (а не сённяшні маленькі куточак, які ломіцца ад прадукцыі, бо яе няма дзе размясціць). Іфраструктура музея мусіць выйсці на новы ўзровень. Ці гэта не істотная частка яго аблічча?

сама — выбудоўваюцца вельмі лёгка. Бо народнае мастацтва — аснова ўсяго.

— А не шкада пакідаць Раўбічы без такога цудоўнага музея?

— Ведаеце, у савецкія часы ён выконваў сваю функцыю. У Раўбічы ездзілі турысты з усяго Саюза, была наладжана транспартная сувязь, і ўстанова была запатрабаваная. Сёння музей з цяжкасцю набірае шэсць тысяч наведвальнікаў у год. Калі там ладзяцца спартыўныя мерапрыемствы, подступы да культурнай установы перакрываюцца — і ў часы найбольшага наплыву людзей яна застаецца недаступнай. Добрай лагістыкі няма, дабрацца — праблема. Дык чаму б музею не пераехаць у Мінск — і тым самым не зрабіць свае калекцыі больш даступнымі?

Больш за тое, мы згодныя аддаць будынак у Раўбічах Міністэрству спорту і турызму. Ён добра адрамантаваны, шыкоўна абсталяваны — і там можна было б зрабіць музей адпаведнай тэматычнай скіраванасці — скажам, біятлону. Чаму не? Усе мелі б выгаду — і ў тым ліку мы.

Больш за тое — давайце заглянем трошкі далей. Хутка ў Мінску будуць ладзіцца II Еўрапейскія гульні. Сталіца напоўніцца турыстамі, якія шпацыруюць па вуліцах, шукаючы культурнай спахывы. Людзі гатовыя заплаціць — толькі прапануй ім цікавостку. І акурат музей, калі ён будзе ўяўляць з сябе разнапланаваны комплекс, здолее спатолюць іх попыт па ўсіх кірунках.

Калі я толькі загаварыў пра музейны комплекс (а было тое параўнальна нядаўна) — большасць мяне палічыла вар’ятам. Аднак крок за крокам мы рушым у гэтым кірунку.

— Так, безумоўна.

— Гэта будзе значны крок. І больш за тое — хачу сказаць, што сёння выпела неабходнасць і для наступнага пашырэння. Акурат побач з намі вызваліцца будынак Вярхоўнага суда па адрасе Леніна, 28 — ўстанова пераязджае ў новае месца. І тое — наш шанец пашырыць прастору музея. Навошта? Вось вы пыталі пра тое, як усё злучыць у адзіны комплекс — і акурат новы будынак мог бы нам у гэтым дапамагчы. Я хацеў бы, каб наш філіял — Музей беларускага народнага мастацтва ў Раўбічах — пераехаў у Мінск. Тэхнічныя службы з будынка на Леніна, 22 перабраліся б у будынак па Леніна, 28. А на тых плошчах, што вызваліюцца, мы адкрылі б новыя выставачныя залы. Прычым народнае мастацтва з Раўбіцкага музея канцэптуальна цудоўна спалучаецца з тым, што мы маем у цяперашняй экспазіцыі. Сувязі паміж ім і старажытнабеларускім мастацтвам або мастацтвам XIX стагоддзя — ды і сучасным так-

рых мастакоў — і ўсю краіну ўбачыць у іншым святле. Ён падумае: які таленавіты край і людзі! І захоча распавесці пра нас іншым. Або, можа, нават прывезці нейкі твор беларускіх майстроў дадому.

— Брак плошчаў — гэта сёння для вас самы актуальны выклік?

— Так, на дадзеным этапе іх пашырэнне — адна з найважнейшых задач. Бо, як бачыце, інфраструктура моцна ўплывае на агульнае ўспрыняцце музея. Калісьці і галоўнага будынка было дастаткова, але сёння патрабаванні часу ўжо іншыя. Мы пашыраем, расце калекцыя, неабходна далей рупіцца пра набыццё галоўных твораў нашых мастакоў. Павялічваецца службы, у нас працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні, таму без вырашэння гэтых праблемных пытанняў нам ніяк.

Ведаеце, калі я толькі загаварыў пра музейны комплекс (а было тое параўнальна нядаўна) — большасць мяне палічыла вар’ятам. Аднак крок за крокам мы рушым у гэтым кірунку, і я спадзяюся, што нам удалася ўвасобіць наступны этап. Але, безумоўна, выклікаў многа, і, каб пералічыць іх усе, аднаго інтэр’ю не хопіць.

— Як вы ставіцеся да таго, што культурным установам усё больш і больш даводзіцца думаць пра выкананне планаў платных паслуг?

— Гэта, на маю думку, даволі спрэчная практыка. З аднаго боку, калі чалавек атрымлівае многія рэчы бясплатна, ён разбэшчваецца. Пэўны план, напэўна, мусіць быць. З іншага боку, калі план пераўтвараецца ў догму, а дакладней — план дзеля плана, губляецца сутнасць культурнай дзейнасці. Дзеля чаго мы ўсё гэта робім? Дзеля таго, каб сабраць грошы, — або каб у чалавека ў душы, у свядомасці штосьці змянілася? Можна нашампаваць шмат камерцыйных выстаў, але які вынік? Прышоў чалавек — і сышоў з пустой галавой.

Больш значнымі і прыгожымі заўжды з’яўляюцца вялікія праекты. Так, яны робяцца доўга. Напрыклад, калі наш музей ладзіў выставу беларускіх ікон у Ватыкане, перамовы доўжыліся тры гады. Летась, калі арганізавалі выставу беларускага мастацтва ў Нацыянальным мастацкім музеі Кітая, на перамоўчы працэс сышло паўтара гады. Але і вынік быў годны. Выставы атрымалі вялізны міжнародны рэзананс ды змянілі стаўленне да Беларусі і да нашай культуры. Ці ж гэта не вартае ўсіх высілкаў? Дарэчы, акурат сёння, калі мы з вамі размаўляем, Нацыянальны мастацкі музей Кітая ў адказ адкрывае сваю выставу “Кітайскі жывапіс ідэі” ўжо ў нашых сценах.

Ёсць план — і ён, мабыць, часам неабходны — але ёсць рэчы, значна важнейшыя за яго. І гэта варта разумець.

Асноўны праект “Арт-Мінска” рабіўся паводле прынцыпу “абы ніхто не пакрыўдзіўся”. Канцэптuallyнасьць тут суседнічае з фарматворчасцю, эпатажнасьць — з дэкарэтыўнасцю. Убок былі адсунутыя шматгадовыя бяссплённыя дыскусіі пра тое, што сучаснае, а што не. І ў гэтым, думаецца, ёсць рацыя: перад тым, як занурвацца ў тэорыю, варта хаця б проста паказаць цікаўнай публіцы, якое яно, беларускае мастацтва. Дзякуючы нечуванна добрай па мясцовых мерках рэкламе гэта атрымліваецца. Толькі ў дзень адкрыцця выставы наведалі дзве з паловай тысячы чалавек.

Ілья СВІРЫН / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

У Палацы мастацтва.

Куратарскую канцэпцыю можна акрэсліць як татальны open call. Ініцыятыва сыходзіла выключна знізу — ад саміх удзельнікаў працэсу, вольных падаваць якія заўгодна заяўкі. Як запэўніў галоўны завадатар праекта Аляксандр Зіменка, менавіта тое, што было прапанавана аўтарамі, і патрапіла ў залы Палаца мастацтваў. А тое, што не было прапанавана, — адпаведна, не патрапіла. І менавіта таму мы не бачым у экспазіцыі ніводнага твора, скажам, відэа-арта.

Італьянскі куратар хіба зрабіў выбарку, непазбежную пры той навалі заявак. І хаця ён мог выбраць нават аднаго мастака, па дабрыні душэўнай Стэфана Антанэлі выбраў іх ажно паўтары сотні — столькі, колькі ўлезла ў экспазіцыйную прастору. Таму зала Палаца пераўтварылася ў своеасаблівы Ноеў каўчэг — чыёй задачай, як вядома, было захаванне біялагічнай разнастайнасці.

Талерантнасьць куратара і арганізатараў пераўзышла ўсе межы, і крытыкаваць праект было дазволена на-

Ноеў каўчэг у мядовым моры

ват у рамках самога праекта. Апошнія бліскуча зрабілі Руслан Вашкевіч і Аліна Саўчанка, змясціўшы ў экспазіцыю пару гандлёвых павільёнаў — з мёдам і кітайскімі таварамі. Не сакрэт, што “выставы” такіх тавараў прыцягваюць у Палац мастацтва куды болей паспалітага люду, чым профільная яго дзейнасць.

Заяўка была прынятая і адобраная. А тое, што павільёны папрацавалі ўсяго пару дзён, тлумачыцца выключна акалічнасцямі айчыннага заканадаўства аб гандлі, а ні ў якім разе не цензурай.

Вынесці сябе па-за дужкі “Арт-Мінска” ў гэтага правакацыйнага праекта не атрымалася: ён быў вокаментна ўключаны ў кантэкст і каталогізаваны. Вось тут у нас нядрэны жывапіс, вась скульптура, вась узоры ды-

зайну, а вась вам, калі ласка, — і актуальнае мастацтва. Кожнай тварыне па пары.

Спадзявацца на выверанасць экспазіцыі ў дадзеным выпадку было б празмерным. Тым не меней, удалыя знаходкі трапляюцца. Прыкладам, нервовыя аб’екты Паўла Вайніцкага з гукавым дызайнам Яўгена Рагозіна, у якіх мастацкае шкло адлюстроўвае дыханне, позірк і голас сучаснага чалавека, цудоўна спалучаюцца з пейзажам Валерыя Шкаруб. Спалучаюцца, вядома ж, на кантрапунктах.

У натоўпе дыпламаваных мастакоў удала згубіліся і двое насельнікаў псіханеўралагічнага інтэрната, чые творы ў дадзеным выпадку ніхто адмыслова не маркіраваў. Інклюзія ў дзеянні!

Ці атрымаўся больш-менш адэкватны зрэз таго,

што сёння робіцца ў айчынным мастацтве? Так — калі казаць пра імёны і вектары руху. І не зусім — калі меркаваць па агульным уражанні ад экспазіцыі. Многія надзвычай цікавыя самі па сабе аўтары прадстаўлены нека “мелькам” — адной не самай выразнай работай. У каўчэгу ім відавочна зацесна. Але ніхто ў дадзеным выпадку і не абяцаў камфартабельных каютаў. Таму трэба было ад пачатку вынаходзіць правільную тактыку самарэпрэзентацыі ў гэтым гармідары.

Думаецца, каб стаць прыкметным на агульным пярэстым фоне, мастакі павінны былі прапанаваць першыя-лепшыя свае творы (як, падобна, зрабілі многія), а маніфэстатывыя выказванні, здатныя зачэпіць за жывое, альбо бясспройгрышныя выставачныя хіты. Іх,

на жаль, няшмат. Але ў тым, што шматфігурная карціна Аляксандра Некрашэвіча, які адкарэктаваў “Грунвальдскую бітву” Магэйкі, прымаляваў аўшы Вітаўту і фон Юнгінгену твары галі-вудскіх пачвараў, запомніцца ўсім і надоўга, можна не сумнявацца.

Іншая праблема — эксплікацыі, якія б дазвалялі глядачам зразумець ідэю і кантэкст таго ці іншага твора. Падыход арганізатараў выставы ў дадзеным выпадку быў ліберальным: хочаш — рабі. Асобныя ўдзельнікі пра тлумачэнні парупіліся. А ў некаторых выпадках (як, напрыклад, двух канцэптuallyных праектаў Міхаіла Гуліна) іх відавочна бракуе. Зразумець, што гэта за кубікі ляжаць пасярод залы, здалека толькі той глядач з ву-

ліцы, які валодае добрай інтуіцыяй.

Перакананы, што многім прадстаўнікам арт-супольнасці выстава не спадабаецца. З розных прычын. Яна наогул занадта стракатая, каб спадабацца агулам. Але на вузкую тусоўку заўсёднай вернісажаў праект і не разлічаны. Гэта — бы тыя дыскі-складанкі “The best of...”, якія падвяргаюцца меламаманамі астракізму, аднак добра разыходзяцца сярод дальнабойшчыкаў. Звычайна такія падборкі бываюць да пачварнага эклектычныя. Але, затое, дазваляюць шырокай публіцы пазнаёміцца з нейкай новай для яе музыкай.

Хочацца верыць, што для тысяч хаця б дзесяці мінчан “Арт-Мінск” таксама стане такім лікбезам. І ён ужо даўно наспеў. Даўно пара наводзіць масткі паміж вузкімі коламі (якія становяцца чым далей, тым вазейшымі) і цікаўным шараговым рэцыпіентам. Урэшце, гэта адзіны на сёння эфектыўны спосаб хоць нека супрацьстаяць экспансіі мёда.

Кліматычныя сюрпрызы кшталту “Гэтымі днямі выпала паўгадавая норма ападкаў” здольныя справакаваць у людзей стрэс і ў любым выпадку вымушаюць змяніць стэрэатыпы ўспрымання роднай прыроды. Тое ж часам здараецца, калі трэба асэнсаваць інфармацыю ў аб’ёме, які значна перавышае сярэднястатыстычны. Такі вась “час пік” для аматараў мастацтва маем мы ў нашай сталіцы. На працягу некалькіх тыдняў галерэі і экспазіцыйныя залы горада абрынулі на галовы мінчукоў процьму ўвасабленняў разнастайнай эстэтыкі. Гаворка ідзе пра міжнародны фестываль мастацтва “Арт-Мінск-2018”.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ / Фота аўтара

Хаця б беглы агляд на некалькіх старонках усяго, што адбываецца на 18 фестывальных пляцоўках, — справа абсалютна нерэальная. Так што я ў агульных рысах распавяду пра свае ўражанні аб трох “базавых” экспазіцыях “Арт-Мінск-2018” — у Палацы мастацтва, Нацыянальнай бібліятэцы і Цэнтры сучасных мастацтваў.

Асабіста для мяне на фестывалі адкрыццяў не было. Увогуле, ужо некалькі гадоў я хаджу на выставы як у музей. Нудык што з таго? — магчыма, запытаеце вы. А тое, што ў музей зазвычай ходзіш на сустрэчу са знаёмымі таварамі, каб аднавіць у памяці ўжо

перажытае, а на выставу выпраўляешся па новыя эмоцыі і ўражанні. І тую акалічнасць, што творы (дарэчы, зусім някепскія) вандруюць з выставы на выставу, наўрад ці можна лічыць нармальнай. З гэтым жа я сутыкнуўся і на “Арт-Мінску”.

Найбольш цэласнай у канцэптuallyным сэнсе, эстэтычна выверанай і зручнай для глядача я назваў бы выставу ў Цэнтры сучаснага мастацтва на праспекце Незалежнасці. Пасля яе экспазіцыі ў Палацы і Нацыянальнай бібліятэцы падаліся той кнігай, змест якой табе ўжо вядомы. Гэта як пачытаць прадмову, перш чым узяцца за сам твор. А вась выстава ў Нацыянальнай бібліятэцы падалася даволі кансерватыўнай па форме

Нішто нікуды не знікае

У Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

і змесце. І — пры наўнасьці якасных твораў — яна, на жаль, пазбаўленая эмацыянальных акцэнтаў.

Фестываль даў неабывяковым да эстэтыкі людзям магчымасць агледзець ці не ўсю панараму нашага выяўленчага мастацтва. Я з убачанага магу зрабіць выснову, што сёння рэй вядзе амбіцыйная моладзь, якая не бачыць сваю творчасць чарговым звяном у ланцугу традыцый — нацыянальных і сусветных. Часам мне здавалася, што ім тая традыцыя патрэбна, каб на яе тле сама-

сцвярджацца, а калі-нікалі і адкрыта з яе іранізаваць ды нават кліць. Хаця, аб’ектыўна, і праз такое стаўленне адбываецца засваенне культурнай спадчыны.

Яшчэ адно назіранне. Нішто нікуды не знікае. Усе набыткі савецкай эпохі і першых дзесяцігоддзяў Незалежнасці маюць працяг у творах сучасных беларускіх мастакоў. Сёння ў нашым выяўленчым мастацтве няма адзінай альбо хаця б дамінуючай ідэі, няма стылістыкі, якая б падпарадкоўвала сабе эстэтычную прастору.

На выставах фестывалю можна пабачыць звычайны рэалізм, сімвалізм, а таксама — гратэск і іронію, уласцівыя сацарту; праявы стылю фэнтазі, розныя формы выяўленчай абстракцыі. Не ведаю, ці ў гэтым праяўляецца ўласцівая нам схільнасць трымацца сярэдзіны, не ўхіляцца ў крайнасці — або

вялікі нацыянальны стыль як увасабленне нацыянальнай ідэі проста яшчэ не саспеў.

Але азнаёміўшыся з прадстаўленым на “Арт-Мінску-2018” замежным мастацтвам, схільны думаць, што мы, зрэшты, такія самыя, як і нашы суседзі. А яны маюць падобныя да нашых клопаты і праблемы.

P.S. На адной з выстаў пашчасціла перастрацца з вядомым нашым мастаком, які толькі вярнуўся з Парыжа, значную частку сваёй вандроўкі прысвяціў яго музей і мастацкім салонам. Адпаведна, яму было з чым параўноўваць наш фестываль. Першае, што ён адзначыў, — нават у парананні з Парыжам выставы “Арт-Мінска” глядзяцца зусім някепска. Таму няма нам чаго камплексаваць: з мастацкім патэнцыялам, які маем, мы — канкурэнтаздольныя на глабальным узроўні.

Нечаканыя пераўвасабленні Дурнічкі

У красавіку на вялікай сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа адбылася прэм'ера лірычнай камедыі "Дурнічка" Лопэ дэ Вега.

П'еса, напісаная ў 1613 годзе, у перыяд найвышэйшага росквіту творчасці драматурга, адразу прышла да сэрца рэжысёрам, акцёрам, а галоўнае — глядачам. Яшчэ пры жыцці Лопэ дэ Вега "Дурнічка" была настолькі папулярная, што знаходзіліся спрытныя, якія, пачуўшы арыгінал з падмошчэў, зараблялі распаўсюдам рукапісных "пірацкіх" копіяў камедыі.

Хутка дзеянне тут спалучаецца з развіццём характару галоўнай гераіні Фінэі, якая мяняецца на вачах у глядача. Вясьлы іскрысты гумар і сатырычныя выкрыванне грамадскіх нормаў, якія мала змяніліся за мінулыя 400 гадоў, зрабілі гэтую п'есу вечнай і заўсёды актуальнай.

На коласавскай сцэне яна ставілася яшчэ ў 1968 годзе рэжысёрам Віктарам Каралько. Праз паўстагоддзя да камедыі звярнуўся мастак кіраўнік тэатра Міхась Краснабаёў. Па яго словах, ён хацеў стварыць "казку для дарослых" — прыгожы спектакль пра каханне з шыкоўнымі строямі, адпаведнымі позям іспанскаму рэнесансу, і дэкарацый, стылізаваных пад тую эпоху (мастак Святлана Макаранка).

Сцэнічнае мастацтва развіваецца па спіралі, і сёння глядач ужо крыху стаміўся ад наймыснейшых актуалізацый, асучасніваў класічных твораў. Бо можа здарыцца, што актрысы развучацца насіць шыкоўныя сукенкі ранейшых часоў, ды і дуэль на рапірах — ужо амаль зніклая з'ява. Засвоіць класічны вершаваны тэкст — гэта таксама добрая школа для маладых артыстаў.

Калі казаць пра жанраве ўвасабленне, то звяртае на сябе ўвагу жаданне рэжысёра ўзмацніць лірычную плынь — або, у кожным разе, ураўнаважыць лірычны і ка-

медыйныя моманты п'есы. Апрача гэтага, ён дакладна выбудоўвае падзейную лінію твора, шукае псіхалагічную матывіроўку паводзін персанажаў праз іх устрыманне іншых герояў, імкнецца пашырыць аб'ём характараў, найперш цэнтральных персанажаў.

Галоўнай удачай спектакля хочацца назваць работу Святланы Сухадолавай у ролі Фінэі. У пачатку дзеі яна іграе хутчэй не дурасць, а прыродную чысціню, цнатлівасць, недасведчанасць у адносінах да наваколлага свету і людзей. Яе гераіня — быццам белы аркуш паперы, на якім можна напісаць любы тэкст ці намаляваць

Галоўнай удачай спектакля хочацца назваць работу Святланы Сухадолавай у ролі Фінэі.

Гаворка пра неабходнасць не проста дзіцячых, а менавіта сямейных спектакляў вядзецца здаўна. Чарговым штуршком, каб вярнуцца да тэмы, сталі нядаўнія гастролі Рускага тэатра Літвы на сцэне Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Два згаданыя калектывы звязвае даўняе супрацоўніцтва. За некалькі апошніх гадоў літоўскія сябры паказалі нам ці не ўвесь свой рэпертуар. Гэтым разам, акрамя двух даволі традыцыйных вясчэрніх спектакляў, госці прывезлі сваю "Дзюймовачку", якая значна адрознівалася ад растыражаваных версій.

Казка — забава ці намёк?

Шматлікія сцэнічныя ўвасабленні гэтай казкі звычайна выклікаюць мноства найўняе пытанняў — у тым ліку і ў дзіцей, якія пакуль не страцілі прыроджанай цікаўнасці да ўсяго незразумелага. Куды падзелася маці Дзюймовачкі? Няўжо яны больш ніколі не сустрэнуцца? І што, яны нават не шукалі адна адну? А чаму ўсе апазу хочучы выдзяць Дзюймовачку замуж? Яна ж яшчэ зусім маленькая!

Літоўскі спектакль, які не мае абмежаванняў па ўзросце (0+), паспрабаваў адказаць хача б на літоўскія сярбы паказалі нам ці не ўвесь свой рэпертуар. Гэтым разам, акрамя двух даволі традыцыйных вясчэрніх спектакляў, госці прывезлі сваю "Дзюймовачку", якая значна адрознівалася ад растыражаваных версій.

З'явіліся ў спектаклі і новыя персанажы. Адзін з іх Чарвя-

чок, які пасябраваў з дзюўчынкай і спачатку прапанаваў ёй збегчы, а потым кіннуўся вырадоўваць. Праўда, у фінале ён аказаўся перапрапанутым Эльфам, і логіка страчвалася. А які мым, у такім павароце быў намацаны шыкоўны ход! Бо Чарвячок мог быць больш імяшчэ, атрымаўшы крыльыцы, разам са сваім абраннікам не наведваць матчы дом?

Не трэба ўсімхацца, што ў Андэрсена нічога гэтага не было. Казкі эвалюцыянуюць разам з намі. Дый казачная класіка, якую мы ведаем, часцей за ўсё добра адаптаваная. Што ж да тэатра, дык там рэдагаванне, ажно да цалкам аўтарскіх версій, ужо не выключэнне, а правіла. І вядома, казачныя сюжэты ўтрымлі-

Строй для спектакля рыхтавала мастак Святлана Макаранка.

Крыху рацыянальна будзе сваю ролю малады артыст Арцём Герак. Ды і герой яго занатла прагматычны для свайго юнага ўзросту, што пэўным чынам супярэчыць ягонаму пазычанаму прызнанню. Відаць, і сам ён не чакаў, які пераўтварэнні албудуцца з ім самім і аб'ектам яго разлікаў, а пасля і жарсці. Усё ж такі, за гэтым персанажам адчуваецца шляхетная годнасць, што выяўляецца ў стрыманасці эмоцый, ашчаднасці рухаў і жэстаў. Чаго не скажаш аб яго саперніку Ліза (Цімур Жу-супаў). Ён уяўляе з сябе грубага, задзірлівага хлапчука, які, відаць, мае за плячыма немалы досвед усялякіх боек і дуэляў. Выканаўца ўжывае ў

Крыху рацыянальна будзе сваю ролю малады артыст Арцём Герак. Ды і герой яго занатла прагматычны для свайго юнага ўзросту, што пэўным чынам супярэчыць ягонаму пазычанаму прызнанню. Відаць, і сам ён не чакаў, які пераўтварэнні албудуцца з ім самім і аб'ектам яго разлікаў, а пасля і жарсці. Усё ж такі, за гэтым персанажам адчуваецца шляхетная годнасць, што выяўляецца ў стрыманасці эмоцый, ашчаднасці рухаў і жэстаў. Чаго не скажаш аб яго саперніку Ліза (Цімур Жу-супаў). Ён уяўляе з сябе грубага, задзірлівага хлапчука, які, відаць, мае за плячыма немалы досвед усялякіх боек і дуэляў. Выканаўца ўжывае ў

свайі акцёрскай ігры найперш камедыйныя фарбы.

Касцюм Нісы, сястры Фінэі (Юлія Крашчэўская) можна параўнаць з уборам інфанта альбо герцагіні, ды і ў самой гераіні чытаецца арыстакратызм, этыкет, да сведчанасць (яна знаўца Геліядора, Вергілія, старажытнагрэчаскай пазэі) — і, адпаведна, стрыманасць у эмоцый і рухах. Але калі рэзанацыя запальвае яе, актрыса адкрывае іншы, прыродны пачатак у свай гераіні. Увогуле, у гэтай рабоце шмат нюансаў, ашчэнаў. Таму хочацца адзначыць добрую шліфоўку ролі.

Кожная новая работа заслужанага артыста Рэспублікі Беларусь Рыгора Шацько — гэта сапраўдны падарунак для публікі. Вось і ў вобрасце Актаў, бацькі Фінэі і Нісы, ён вельмі тонка даносіць закладзеныя аўтарам гумар і іронію. Апрача таго, дзякуючы вялікаму акцёрскаму досведу, Шацько быццам вядзе за сабой маладых выканаўцаў, ствараючы вакол сябе шырокае энергетычнае поле. Старадаўнія патэтычныя радкі з яго вуснаў гучаць вельмі арганічна.

Спектакль абрамляюць харэаграфічныя заставкі (балетмайстар Дзівана Юрчанка). Рэжысёр такім чынам быццам пераносіць нас на вуліцы Мадрыда, дзе за прыгожай танцоркай (варта адзначыць грашыню, пнуткасьць, вытанчанасць Ульяны Ацясавай) увіваюцца кавалеры. Гэтыя вакальна-танцавальныя ўстаўкі быццам задаюць неабходны градус і драматычнаму дзеянню, якое адбываецца паміж імі. Жарсць у пластыцы павінна адпавядаць палкасці кахання, якое ўспывае паміж галоўнымі героямі. Стваральнікі спектакля сапраўды імкнуцца да гэтага.

У заключэнне хачу адзначыць, што спектакль "Дурнічка" ўвайшоў у праграму "Тэатральныя сустрэчы-2018" сёлета Мінска-роднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". Такім чынам, ужо ў ліпені яго змогуць паглядзець не толькі віцебскія аматары сцэнічнага мастацтва, але і шматлікія госці форуму.

Юры ІВАНОЎСКИ

усёй сям'ёй, а не проста "закінуць" дзіця ў тэатральную залу: маўляў, хай далучаецца да мастацтва. Дарэчы, менавіта на такіх спектаклях можна выхоўваць будучыя крытыкаў, пачынаючы разам з дзецьмі шукаць, што і чаму змянілася на сцэне ў параўнанні з кніжкай. Але ж і ад тэатраў многае залежыць! Бо ўносячы ў вядомы сюжэт тыя ці іншыя змены, трэба памятаць, што кожная драбязь можа паўплываць на далейшы лёс малельскіх глядачоў, падсвядома прадкываючы ім мадэль паводзінаў. Асабліва калі і артысты абаяльныя, і сцэнічныя строй ў іх прыгожыя.

Ну, а выстаўляючы 0+ (гэтак жа, як і 3+, 6+), трэба ўлічваць не толькі адсутнасць пэўнай лексікі і сюжэтных хадоў, але і элементарную працігласць спектакля. Літоўскі, дарэчы, шоў амаль дзве гадзіны з антрактам. Дык тое была казка ці гістарычны эпас?..

Так што казкі — цудоўная падстава паразважаць пра іх

Лета яшчэ не пачалося, а Маладзёжны тэатр эстрады ўжо гэтовы да пары адпачынкаў. Не ў тым сэнсе, што завяршае сезон — ні ў якім разе! Проста там падрыхтавалі прэм'еру, і дзеянне ў эстрадна-гумарыстычным шоу "Ад вінта!" адбываецца ў перапоўненай зале чакання — як гэта бывае менавіта ўлетку.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Чарговае рэзю, складзенае з эстрадных нумароў розных жанраў (пераважна, зразумела, песень), працягвае лепшыя традыцыі гэтага тэатральнага калектыву і адначасова пазбаўляецца некаторых былых залішкаў дэцыбелаў, жартчак "ніжэй пояса", песень сумнёўна-лірычных якасці. У новым спектаклі ўсё больш стрымана і на сваім месцы, хача ўсё ж адна-дзве рэплікі зольныя ўвагнаць у чырвань узнёсла рамантычных каханкаў. Але добры тэмпарытм (рэжысёр — Марыя Трацяцкава), разнастайныя інтэрактыўныя ўстаўкі, ад якіх удзельнікі-гледачы адчуваюць не збынтэжанаць, а сапраўдны экстаз, удалыя салісты з адмет-

Беларускія цымбалы, падобна на тое, атрымліваюць усё большы міжнародны розгалас. Разынкай нядаўняй аўтарскай вечарыны знакамітага расійскага кампазітара Аляксандра Журбіна, якая адбылася ў сталічнай філармоніі, сталі не песні, саўндтрэкі ці фрагменты з мюзіклаў, не спевы Аксаны Волкавай і нашых іншых зорак, а сусветная прэм'ера... Канцэрта для цымбалаў з аркестрам. Прычым салістка была — з Аўстраліі. Сенсацыя!

Надзея БУНЦЭВІЧ

Людміла Нікольская — выпускніца нашай Акадэміі музыкі. У тым, што яна вучылася менавіта ў класе Таццяны Сергяненка (хача і заканчвала ў іншага педагога — Таццяны Ялецкай), можна было

Настрой на ўзлёт

ным рэпертуарам, мноства больш вытанчаных смешных рэплік і, галоўнае, агульны сонечны настрой шоу вымушаюць хутка забыцца на магчымыя выпадковыя хібы.

Як заўсёды ў нашым тэатры эстрады, спектакль мае паспяховаю "арт-падрыхтоўку", што пачынаецца з фаз і глядзельнай залы. Кожнага, хто ўваходзіць, ветліва сустракаюць, аказваюць знакі ўвагі, праводзяць да пазначанага ў білеце месца, часам разыгрываюць невялічкую мімічную сцэнку. Так што ўсёшчыткі-смяшкі, а то і зарэзаны смех чуюцца залюфта да пачатку. А потым яшчэ і карамелькі раздаюць — "Улетныя". Створаны "адпачынкавы" настрой захоўваецца цягам амаль дзвюх гадзін без антракту.

Ёсць у спектаклі і парадыйна-клоўнскі нумар братаў Дубешнікаў, і некалькі выступленняў шоу "Алюр", і заўжды бяспрогрышны выхад дзіцей з творчай майстэрні "Хвілінка". Спеўнымі кульмінацыямі ўспрымаюцца нумары Іны Афанасьевай, Іскуі Абаліяна, Вікторыі Алешка. Ды

Фота прадастаўлены тэатрам.

Цымбалы з сенсацыйным каларытам

пераканаша літаральна з першых гукаў: наша школа! Дый Канцэрт, які не толькі прысвечаны выканаўцаў, але і адлюстроўвае яе жыццёвы і творчы шлях, аказаўся даволі "беларускім". Там няма, як прызнаўся сам кампазітар, беларускіх цыгатак, але шмат інтанацыйных "спасылак" — і на аўстралійскія тэмы (у апошніх частках), і на нашы родныя, сярод якіх найбольш пазнавальнымі былі "Чаму ж мне не песь" і "Чаму не прыйшоў".

Але справа яшчэ і ў тым, што твор — пры ўсім сваім аўстралійскім каларыце — не адкрывае прынцыпова новых музычных даляў, а працягвае традыцыі нашых шматлікіх цымбальных сацыяльнаў, дзе інструмент паўстае

віртуозным, ударным, бліскуча "званочкавым". Традыцыйнай была і трохчасткавая драматургія. Сацнатына алегра змянілі варыяцыі, у святочным фінале з узнёсла-партыяцыйнай тэмай узнікла і рэмінісцэнцыя з першай часткі. А такі сучасны прыём, як пастукванне палачкамі па драўляным корпусе, ператварыўся ў жураўліны клічкі — як гэта неаднойчы было ў нашага Уладзіміра Кур'яна.

На біс была сыграная віртуозная Бурлеска для цымбалаў з аркестрам — яшчэ адзін плён супрацоўніцтва выканаўцаў з кампазітарам. Яны сустрэліся ў Сіднэі, Нікольская крыху паіграла Журбіну на цымбалах — і той літаральна захаўся ў новы для яго інструмент.

Усё ж самым, бадай, прывабным элементам праграмы становіцца яе харэаграфія, за якую адказаў Дзіван Кашавай. Тут і асобныя пластычныя, харэаграфічныя нумары, і так званая "падтанцоўка" да эстрадных песень. У танцы добра абыграны разнастайныя побытавыя прадметы, артысты хвацка "кіруюць" чмаданамі на колцах. У рухах няма звышкасмільных адкрываў, але усё зроблена стыльна, гарманічна, без прысмаку аскаміны, з адчуваннем вясёлай, заліхвацкай гульні.

Віртуальная зала чакання, у якой апянаюцца гледачы, напаяняецца не стомай і жаданнем хутчэй яе пакінуць, а атмасферай сяброўскіх зносін, гэткага віншавання з днём падарожжа ў добры настрой. Ці ж не гэта галоўнае?

К

К

У мяне не атрымалася прыгадзіцца там, дзе нарадзіўся. Чарнобыльская бяда, нараджэнне сыноў, страх за іх лёс пераўтварылі веткаўца ў мінчука. Пасля прыбараву жыву з перакананнем, што Ветка дэлегавала мяне ў сталіцу ўпаўнаважаным па інфармаванні беларускага насельніцтва пра стан спраў на веткаўскіх абсягах. Гэта, так бы мовіць, доўгатэрміновы абавязак. У Год малой радзімы, па маім перакананні, падыходы да творчасці вярта перагледзец у бок большай аналітычнасці і павышанай адказнасці за тое, пра што пішаш. Удакладню. У рэдакцыйнай пошце я хацеў бы рэгулярна бачыць не толькі навіны пра канцэрты з нагоды Года малой радзімы, але і грунтоўныя матэрыялы пра перспектывы развіцця малой радзімы, пра тыя праблемы, што працэсу замяняюць. Хто як ні ўраджэнцы гэтых населеных пунктаў ведаюць пра сапраўдны стан спраў у роднай глыбінцы?

Яўген РАГІН

Паверце, нам не стае такіх матэрыялаў ад нашых пазаштатнікаў. Матэрыялаў глыбокіх і прадуманых, надзённых і неабякавых. Рука не падымецца скарачаць такія допісы і заганы іх у фармат агляду. Ды вось бяда: мала такіх артыкулаў. Няўжо вас не хвалюе лёс роднай вёскі, пасёлка, мястэчка?

Раблю гэты агляд 7 мая, а заўтра выпраўляюся ў камандзіроўку на родную Веткаўшчыну. Паспрабую прывезці артыкул пра перспектывы і праблемы тамтэйшай культуры. А цяпер — уласна агляд дасланай нам пошты.

Загадчык арганізацыйна-метадычнага аддзела Палаца мастацтваў **Бабруйска** Наталля Чорная піша: *“У Год малой радзімы творчы канцэртны праект аб’яднаў шэсць мастацкіх гуртоў гарадскіх клубных устаноў. Выступіў Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь — народны хор народнай песні імя Віктара Балаханавы з Палаца мастацтваў Бабруйска. Праграму працягнуў народны фальклорны ансамбль “Бярэзінскі карагод” Цэнтра культуры і адпачынку Ленінскага раёна Бабруйска. Цэнтр адпачынку і творчасці Бабруйска прэзентаваў хор ветэранаў працы. А вось народны ансамбль песні “Вяселуха” дзейнічае пры Палацы мастацтваў, а народны казацкі ансамбль “Вольніца” — пры Цэнтры адпачынку і творчасці. Завершыў праект Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь — ансамбль народнай песні і музыкі “Бабруйскія музыкі” Цэнтра культуры і адпачынку Ленінскага раёна”.*

Напярэдадні свята Перамогі, 7 мая, супрацоўнікі **Бярэзінскай** раённай бібліятэкі прапанавалі старшакласнікам сярэдняй школы № 2 спектакль “Птушкі з падрэзанымі крыламі” Тэатра маналога. Ён распавядае пра

моладзь, якую фашысты звалі падчас Вялікай Айчыннай вайны ў Германію. У аснову маналогаў былі пакладзены ўспаміны землякоў, а таксама — літаратурныя сюжэты. Пра гэта паведаміла загадчык аддзела маркетынгу **Бярэзінскай** цэнтральнай раённай бібліятэкі Тамара Круталевіч.

Ашмяншчына, як і заўжды, адной навіной не абышлася. У мясцовай райбібліятэцы ў рамках праграмы “Экалогія. Кніга. Грамадства” прайшла раённая канферэнцыя “Экалагічная асвета: рэаліі і перспектывы”. У яе рабоце прынялі ўдзел бібліятэкары, работнікі культуры, адукацыі, прадстаўнікі прыродаахоўных устаноў. Наступна навіна пра раённы агляд-конкурс сюжэтна-гульнівых праграм сярод культурна-адукацыйных клубных устаноў “Шырэй круг”. Праграмы клубнікаў аграгарадкоў **Граўжышкі**, **Кальчуны**, **Жупраны** прызнаны лепшымі і прадставяць раён на адборачным туры абласнога агляду-конкурсу сюжэтна-гульнівых праграм “Сто задум для ўсіх сяброў”.

Аўтар трэцяга ліста — Наталля Моўчан, бібліятэкар сельскай бібліятэкі вёскі **Будзёнаўка**. Райбібліятэка распрацавала праект “Ашмяншчына — малая радзіма вядомых людзей”. А бібліятэка ў Будзёнаўцы наладзіла літаратурна-краязнаўчую вечарыну “Таленты роднай зямлі”. Чытачы сустраляся з мясцовай патэткай Геленай Яжэвіч. Завітаў і казацкі Франц Пячкоўскі — былы дырэктар школы, пенсіянер і разьбяр. Апошняя на сёння навіна з Ашмяншчыны — пра ініцыятыўнасць работнікаў культуры з аграгарадка **Кракоўка**. Тут у рамках раённага агляду-конкурсу канцэртных клубных праграм “Зямля бацькоў — мая зямля” прэзентавалася праграма “Беларусь — мая зямліца, мой выток, мая крыніца”. Сведкі сцвярджаюць, што мерапрыемства прайшло на адным дыханні.

Вялікі рэспект малой радзіме

Наталля Кардашова распавядае пра мастацкага кіраўніка і дырыжора Мікалай Макарэвіча, які дзесяць гадоў узначальвае сімфанічны аркестр **Мінскага** дзяржаўнага музычнага каледжа імя Міхаіла Глінкі. Мікалай Уладзіміравіч з’яўляецца адначасова дырыжорам Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Сімфанічны ж аркестр пад яго кіраўніцтвам выйшаў на новы ўзровень канцэртнай дзейнасці.

5 — 6 мая ў **Гродне** прайшоў XVIII Міжнародны фестываль славянскіх баявых мастацтваў, прысвечаны 73-й гадавіне Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Першы дзень мерапрыемства быў прысвечаны рэспубліканскаму турніру па армейскім рукапашным і нажавым баі. Падчас другога дня майстэрства прадэманстравалі каля сарака клубаў адзінаборстваў з Гродна, розных гарадоў Беларусі і блізкага замежжа. На Кургане славы адбыліся: турніры — па гістарычным фехтаванні, лучнікаў, байцоў “сцен-

ка на сценку”. Не абышлося і без джыгітоўкі каннаспартыўнага клуба “Ярмак”. Упершыню адбыўся адкрыты агляд-конкурс па страйвовай падрыхтоўцы. А госці свята маглі набыць сувеніры народных майстроў з раённых цэнтраў рамёстваў Гродзеншчыны.

Загадчык аддзела культурна-адпачынкавай дзейнасці **Уздзенскага** раённага дома культуры Людміла Цвірко напісала: *“У Цепленскім сельскім доме культуры другі раз прайшло раённае свята аматарскіх тэатральных клубных калектываў “Запрашае тэатр!” На ім сапернічала больш за 60 удзельнікаў тэатральных гуртоў. Спачатку трэба было зрабіць маляўнічую афішу. Конкурс распачалі выхаванцы нядзельнай школы вёскі Цеплень (кіраўнік Людміла Жукоўская). Яны распавядалі пра сэнс жыцця ды чалавечыя якасці. Цікавым было выступленне тэатралаў з Прысынкаўскага СДК,*

якім кіруе **Ірына Навышная**. Гран-пры атрымалі артысты з **Каралёўскага** сельскага дома культуры (кіраўнік Наталля Стральцова).

Супрацоўнік інфармацыйна-аналітычнага аддзела **Гродзенскага** абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці Ала Бялькевіч запрашае на выставу-конкурс дэкаратыўна-прыкладнага і выяўленчага мастацтва “Казкі і паданні майго краю”. У выставачнай зале згаданай установы “прапісаліся” беларускія міфічныя істоты і казачныя персанажы. Аўтары больш як тысячы работ — удзельнікі гуртоў, вучні школ мастацтваў, наву-

чэнцы і студэнты. Выстава працуе да 1 чэрвеня.

Абласны конкурс танцавальных калектываў “Скокі ва ўсе бокі” прайшоў у **Смаргоні**. У раённым Цэнтры культуры сапернічаў 41 калектыў. Вядучы метадыст **Гродзенскага** абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці Іна Лебядзевіч распавяла, што на суд журы былі прадстаўлены народныя і сучасныя танцы ў выкананні калектываў са званнем “узорны”, а таксама тых, хто выкарыстаў конкурс для набыцця творчага і сцэнічнага вопыту.

І яшчэ адна інфармацыя з **Бабруйска**. Сезон творчых справаздач на

На здымках:
1, 2 Ашмянская райбібліятэка: тут рыхтуюць юных экалагаў.
3 Скокі ва ўсе бокі ў Смаргоні.
4 Палац мастацтваў Бабруйска: харэаграфічны калейдаскоп.
5, 6 Гродна: намалюй казку.

сцэне Палаца мастацтваў працягнулі народны ансамбль танца “Прыгажосць” (кіраўнік Дыяна Ганчарова), узорны харэаграфічны гурт “Крынічка” (кіраўнік Ірына Міхневіч) і ўзорны ансамбль танца “Званочкі” (кіраўнік Марыя Кузьміцкая). Было шмат прэм’ер. А якасць нумароў пацвердзіла, што ўсе тры калектывы ўпэўнена развіваюцца. Пра падзею паведаміла метадыст арганізацыйна-метадычнага аддзела Палаца мастацтваў Бабруйска Ірына Аўсяннікава.

Вёска гэтая знаходзіцца, лічы, на ўскраіне Полацка. Нягледзячы на такую “дзёрзкую” назву, з культурай у яе, як і ў многіх іншых сёлах, усё кантрасна. Але аптымізму ў мясцовых работнікаў галіны — куды больш, чым неспакойлівых думак. Яны настроены і надалей працягваць рабіць сваю справу — шчыра ды на радасць грамадзе.

Алег КЛІМАЎ, Мінск — вёска Багатырская Полацкага раёна — Мінск / Фота аўтара

УСЁ Ж ЛЕПШЫ ПАДАРУНАК — КНИГА

Багатырская сельская бібліятэка сваёй назве адпавядае. У тым сэнсе, што памяшкання ў яе багата. Першае аддадзена, уласна, пад літаратуру, у другім знаходзяцца літаратурна-этнаграфічная гасцёўня і лялечны тэатр, які гастралюе і за межамі вёскі — у школах і клубах раёна. А ў гасцёўні праходзяць тэматычныя мерапрыемствы, прымеркаваныя да якіх-небудзь падзей, сустракаюцца з чытачамі пісьменнікамі Полаччыны, людзі іншых творчых прафесій, дэманструюць свае навыкі народныя ўмельцы. У гэтым жа пакоі размешчаны і куток, звязаны з гісторыяй Багатырскай. Матэрыялу ўжо хапае як мінімум на невялікі музей краязнаўства, які загадчыца Ганна Жаркова і марыць калі-небудзь адкрыць.

У Багатырскай жыве каля 1800 чалавек, запісана ў бібліятэцы прыблізна дзевяцьсот (разам з насельнікамі прылеглых вёсак).

— У гэты будынак мы пераехалі некалькі месяцаў таму, — паведамляе бібліятэкар. — У старым, арандаваным, пацёк дах, і нас перасялілі сюды. Але перавага таго будынка заключалася ў тым, што ён стаў у цэнтры вёскі — міма нас людзі не праходзілі. А гэты наш дом — на ўскраіне Багатырскай. За наведвальнасць даводзіцца змагацца — часцей сталі рэкламавацца нейкімі выязнымі акцыямі. Раней браў чалавек дзве-тры кнігі і вяртаўся за новымі праз пару тыдняў, а цяпер набірае на месяц наперад, і на гэты час знікае. Асноўны чытач як быў, так і застаўся — гэта людзі пенсійнага ўзросту. Але не ўсе з іх маюць сілы сёння да нас дабрацца — шпатыр не з лёгкіх. Таму і абслугоўваць па дамах сталі больш.

Іншая загвоздка — змянальнасць фонду. Тычыцца гэта ўсяго спектру выданняў: з-за недахопу сродкаў бібліятэка не змогла выпісаць з перыядыкі

Багацце і беднасць “багатырскаяй” вёскі

1

2

3

4

5

6

7

ўсяго таго, чаго хацела і на што ёсць попыт. На сярэдзіну сакавіка ва ўстанову не паступіла ніводнай (!) свежай кнігі. Выратаўваюць Ганну Паўлаўну сын, які прывозіць навінкі з платнага фонду “раёнкі”, і мясцовыя неабыхавыя грамадзяне, якія дораць бібліятэцы літаратуру, у тым ліку і актуальную.

З “дробных” праблем — неабходнасць устаноўкі на вокны жалюзі, замены старых мэблі і камп’ютара, завяршэння рамонт будынка (шэраг расколін у сценах закрываюць стэлажы). Вось так: аказваецца, сёе-тое ў Багатырскай бібліятэцы і па-беднаму.

Тым не менш — яшчэ пра яе багацці: сцены ўстановы абвешаны шматлікімі працамі з саломкі. Іх аўтар — сама спадарыня Жаркова, якая да таго, як трапіць у бібліятэку і праз нейкі час заняць цяперашнюю пасаду, загадала метадычным аддзелам у “раёнцы”. Там яна і “заразілася” дэкаратыўна-прыкладным мастацтвам.

А Таццяне Красікавай, якая да пенсіі працавала ў Полацкім вагонным дэпо, любоў да рукадзелля з дзяцінства прышчэпілі бабуля з мамай. Вышыўкай і вязаннем яна сёння забяспечвае не толькі сваіх родных, але і прымае заказы з боку. Таксама вырабляе абяргі, мяккія цацкі, лялькі. Займаецца ў народным клубе “Майстар” Полацкага раённага цэнтру рамёстваў і нацыянальнай культуры аднаўленнем аўтэнтчных ручнікоў, робячы іх копіі (дарэчы, рамесніца вышывае і копіі карцін). Вырабы яе экспануюцца на конкурсах і фестывалях самага рознага ўзроўню — у тым ліку, і падчас “Славянскага базару ў Віцебску”. І прызамі яна не абдзеленая.

Хоць Таццяна Пятроўна ў Багатырскай не працявае, удзел у ейным культурным жыцці яна прымае актыўна: яе выставы ў ту-

На здымках:

- 1 Алена Лукавіцкая марыць аб вялікіх плошчах для свайго ДК...
- 2 ...а Ганна Жаркова — аб музеі краязнаўства.
- 3 Таццяна Красікава рэгулярна выстаўляе свае вырабы ў ДOME культуры.
- 4 Батлейка ў бібліятэцы.
- 5 У гэтым будынку закумуляваная ўся культура Багатырскай.
- 6 Бібліятэка Багатырскай выглядае шыкоўна...
- 7 ...асабліва яе літаратурна-этнаграфічная гасцёўня.

тэйшым ДOME культуры праходзяць рэгулярна, там жа яна ладзіць і майстар-класы. Гэта значыць, у экспэрты ў цэлым па культуры вёскі яна падыходзіла як мала хто лепей.

Каментарый

Таццяна КРАСІКАВАЙ:

— Між іншым, мае работы і работы маіх калег таксама ёсць у бібліятэцы! Што ж тычыцца кнігі — яна наогул мяне выбаўляе, калі хочацца адарвацца ад будзёншчыны. Ёсць вольная хвілінка — вазьму які-небудзь твор і “прападаю” ў ім. Вельмі люблю беларускую літаратуру. Ужо і не памятаю, колькі разоў перачытвала раман Івана Шамякіна “Вазьму твой боль”. А ўнучцы парэкамендавала “Джэйн Эйр” Шарлоты Брантэ. Малодшы ўнук гартае дзіцячыя кніжкі з малюначкамі, старэйшы аддае перавагу ўсё-такі электронным выданням. Мяркуючы па тым, што, як ні зойдзеш у бібліятэку, у ёй, у асноўным, людзі дарослыя, яго равеснікі таксама папулярную літаратуру ігнаруюць. Можна, застанься бібліятэка па старым адрасе, яны раз-

пораз у яе заходзілі б, але пасля пераезду, мабыць, зусім сталі забываць сюды дарогу. Пераязджаць трэба было, вядома, але перыферыя вёскі — не месца для такой установы.

У адным флаконе

Дырэктар Багатырскага сельскага дома культуры Алена Лукавіцкая па выніках 2016 года была ўдасцена звання “Чалавек года Полаччыны” і занесена на раённую Дошку гонару за значны ўклад у сацыяльна-эканамічнае і культурнае развіццё Полацкага раёна. І гэта пры тым, што разгарнуцца як след кіраўніку ў сваіх ідэях цяжкавата: абмежаваная прастора, якая

складаецца з актавай залы і двух вельмі маленькіх памяшканняў, не дазваляе рэалізаваць нешта грандыёзнае. Хаця 10 калектываў СДК плюс творчыя сілы ўсё той жа бібліятэкі, школы адукацыйнай і Дзіцячай школы мастацтваў, што знаходзяцца ў тым жа будынку, здольныя на многае.

— З аднаго боку, гэта суседства зручнае, — кажа Алена Пятроўна. — Разам мы прыдумляем і арганізуюем сумесныя праекты. З другога, амбіцыі нашы скоўвае недахоп плошчаў. Добра, што моладзь на такія нязручнасці ўвагі асабліва не звяртае: на яе нам грэх скардзіцца. Ды і не даводзіцца нават прыкладаць неймаверныя намаганні,

каб прыцягнуць яе ў гурткі або на імпрэзы — ідзе яна да нас ахвотна. І мы стараемся быць сучаснымі, каб зацікавіць яе: у ДК можна ўліцца ў рок-ансамбль, заняцца брэйк-дансам. Хоць у прыярытэце ў нас фальклорныя напрамкі — і ў музыцы, і ў танцах.

Увогуле, бязвыпадных становішчаў для СДК не існуе! Многія свае мерапрыемствы ён праводзіць на вуліцах вёскі, залучаючы ў іх ледзь не ўсіх яе жыхароў. Вось, да прыкладу, праекты гэтай зімы — свята-конкурс “Калядны разгуляй”, які сабраў у Багатырскай прадстаўнікоў амаль ста дамоў культуры раёна, і гульня-трэнінг з элементамі (во як!) тымбідынга “Мароз-волат”. А ў чэрвені пройдзе чарговы “Маладзёжны партал” — набор з квэст-праграм, віктарын, спаборніцтваў, выступленняў артыстаў.

— Нам бы яшчэ матэрыяльна-тэхнічную базу палепшыць, — дзеліцца набалелым дырэктар. — Гукавая і светлавая апаратура старэнькія, пастаянна патрабуюць абнаўлення абутак і касцюмы — да буйных святаў купляем нешта, шыем, а так проста самі правім. Але нашы просьбы на гэты конт “у вярхах” не застаюцца без адказу: па магчымасці, з часам іх выконваюць.

Ну і зусім ужо адкрыта выказалася спадарыня Лукавіцкая напрыканцы: “Настрой бы падняць супрацоўнікам клубных устаноў! Гаворка нават не пра заробкі і фінансаванне. Мы, работнікі культуры на сяле, калі шчыра, як усе цяпер жывём. У галаве пастаянна адно і тое самае пытанне: аптымізуюць нас заўтра або, можа, паслязаўтра?..”

Каментарый

Таццяна КРАСІКАВАЙ:

— Каманда ў Сельскім доме культуры падабралася выдатная. Мы ж маем зносіны з кіраўнікамі такіх устаноў краіны, дык нярэдка ад іх можна пачуць скаргі на тое, што моладзь не надта адгукаецца на ініцыятывы. У нас жа — амаль заўсёды аншлагі! Пра што гэта кажа? Пра тое, што імпрэзы цікавыя людзям, цікавыя менавіта юнаму пакаленню. Я бачу, што яно з задавальненнем і само прымае ўдзел.

Але да таго рамяства, якім займаюся я, падлеткі (дзяўчаты, вядома, перш за ўсё) ставяцца з меншым запалам: нуднаватым яно ім падаецца. А словы пра тое, што гэта ж наша гісторыя, спадчына, мала “прабіваюць”. Як ні стараіся іх выхоўваць на народных традыцыях, яны жывуць днём сённяшнім, яго спакусамі і прапановамі. Але падштурхоўваць моладзь у бок творчасці нацыянальнай усё адно трэба абавязкова. Работнікі СДК гэта і робяць. За што ім — вялікі дзякуй.

Трансгранічныя ініцыятывы ў галіне культуры — не толькі магчымасць атрымаць дадатковае фінансаванне, але і новыя перспектывы развіцця. Што прыемна, гэта разумеюць ужо не толькі на захадзе краіны, дзе такія праекты ўжо даўно і плённа рэалізуюцца, але і на ўсходзе. Маштабная беларуска-ўкраінская ініцыятыва “Дняпроўскі паром”, распачатая напрыканцы мінулага года пры фінансавай падтрымцы Еўрасаюза, мае дэвіз “Ад партнёрства мясцовых музеяў да шырокага трансгранічнага культурнага супрацоўніцтва”. У яе рамках 26 — 27 красавіка пад Гомелем прайшла міжнародная канферэнцыя, у якой узялі ўдзел больш за 50 спецыялістаў з Беларусі, Украіны і Расіі.

Генадзь ВОХІН

Удзел у праекце бяруць пяць музеяў Гомельшчыны — з самога Гомеля, а таксама з Ветка, Лоева, Рэчыцы, — і шэсць Чарнігаўшчыны. Галоўная мэта “Дняпроўскага парома” — аб’яднаць намаганні ўстаноў у рамках стварэння турыстычнага трансгранічнага маршрута, а таксама наладзіць супрацоўніцтва і ўзаемадзеянне. Менавіта таму шмат дакладаў было прысвечана гістарычнай спадчыне поліэтнічнага і поліканфесійнага рэгіёна, дзе жылі і праваслаўныя, і каталікі, і стараверы, і юдзі.

“Дняпроўскі паром” прыняў на свой борт не толькі музейшчыкаў Беларусі і Украіны. Сярод яго ўдзельнікаў — этнографы і антрапологі, гісторыкі і краязнаўцы, географы і нават біёлагі. Усе спецыялісты, якія ў сваёй працы даследуюць Усходняе Палессе.

СТРАХ РАДЫЯЦЫ

Аб’яднанне “Зялёны крыж”, якое выступае беларускім партнёрам “Парома”, не першы год рэалізуе самыя розныя сацыяльна значныя праекты ў пацяпелым ад Чарнобыльскай навалы рэгіёне. Некалі яно пачынала з выключна экалагічных мерапрыемстваў, але з цягам часу стала зразумела, што гэтага мала. Такім чынам і паўстаў “Дняпроўскі паром”, скіраваны не толькі на наладжанне супрацоўніцтва паміж музеямі, але і на развіццё турыстычнага патэнцыялу ды павелічэнне цікавасці да культуры і гісторыі рэгіёна.

Дата правядзення канферэнцыі была прымеркаваная да трагічных угодкаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, наступствы якой дагэтуль моцна ўплываюць як на прыроду, экалогію, будзённае жыццё звычайных людзей, так і на культуру і турыстычны рух па абодвух баках мяжы.

На пароме — па кветку-Папараць

Развіццё турыстычнага патэнцыялу Усходняга Палесся: як адкрыць утоеныя скарбы?

выкарыстоўвацца ў турызме комплексна.

Прафесар Нацыянальнага ўніверсітэта “Чарнігаўскі калегіум” Аляксандр Лукаш звярнуў увагу на каштоўнасць расліннай разнастайнасці земляў, размешчаных абапал мяжы.

Мала хто ведае, але тут расце некалькі відаў архідэяў — толькі не трапічных, а іх мясцовых сваякоў. Той жа венерын чаравічак — рэдкая і вельмі прыгожая кветка, занесеная ў Чырвоную кнігу. А чараўнік двухлісты адметны не толькі сваёй прыгажосцю, але і выкарыстоўваецца ў народнай медыцыне. Багаты край і на рэлікты — напрыклад, тыя ж папараці. Пра месца гэтай расліны ў народнай культуры, думаецца, нават і казаць не трэба. Ды і Дняпро неаднойчы станаўся мяжой — як для дзяржаў, так і для пэўных відаў расліннага свету.

Таму, як адзначыў дакладчык, вельмі важна захаваць адпачатную прыроду рэгіёна: толькі ў комплексе з ёй можна асэнсаваць і тутэйшую гісторыка-культурную спадчыну.

“Закінутасць” пацярпелага ад радыяцыі краю, як прадэманстравалі Мікалай Дайнека, прыводзіць да культурнага і гістарычнага заняпаду. Пасля адсялення вёсак паступова мяняецца і ўвесь культурны ды і прыродны ландшафт рэгіёна. Зарастаюць лугі і палі, знікаюць дарогі і праз пэўны час пра багатую гісторыю можна будзе толькі пачытаць у кнігах. Таму пакуль яшчэ магчыма, сцвярджае спадар Мікалай, неабходна зафіксаваць культурны ландшафт рэгіёна.

НАВУКОВЫЯ РЭКАНСТРУКЦЫІ — ДЛЯ ТУРБІЗНЕСУ

Бадай, самая цікавая частка канферэнцыі — прынамсі, для мяне асабіста — была прысвечаная магчымасці выкарыстання і развіццю патэнцыялу водных шляхоў — перадусім, натуральна, Дняпра і Сожа — у навуковых даследаваннях, музейнай справе і ў турыстычным бізнесе. Распачаў гэты блок даклад беларускага даследчыка Андрэя Кіштывава “Палеская навігацыя: гісторыка-турыстычны патэнцыял водных шляхоў Падняпроўя”.

На думку гісторыка, праект “Дняпроўскі паром” вельмі трапна грунтуецца на асэнсаванні культурнай і гістарычнай спадчыны рэк, бо менавіта ўздоўж іх берагоў і паўстала цывілізацыя ў нашым краі. Водападзел, які праходзіць па землях Беларусі, адыгрывае ключавую ролю для таго ж “Шляху з варагаў у грэкі” — тут былі асноўныя волакі і найбольш складаныя часткі маршрута.

І менавіта таму мясцовая традыцыя багатая на самыя розныя чаўны — у залежнасці і ад патрэб, і ад саміх рэк, на якіх яны выкарыстоўваліся. Гэта — грузавыя лайбы і стругі, якія хадзілі пад ветразем, віціны і баркі, байдакі і берліны, якія маглі ісці супраць плыні самі ці пры дапамозе бурлакоў.

У 2001 — 2009 гадах гісторыку пашчасціла ўзяць удзел у міжнародным навуковым праекце — даследчыкі з розных краін на копіях аўтэнтчных чаўноў прайшлі ад Волгі да Віслы і ад Чорнага мора да Балтыйскага. Сёння гэтыя навуковыя экспедыцыі, пра якія “К” ужо пісала, могуць стаць асновай для суперэкслюзіўных турмаршрутаў з лёгкім прысмакам экстрэму.

Балазе, аўтэнтчныя тэхналогіі вырабу старажытнарускіх рачных судоў навукоўцы ўжо аднавілі ў падрабязнасцях. Андрэй Пятраўскас з Інстытута археалогіі НАН Украіны падчас свайго даклада прадэманстравалі шматлікія фота гэтага працэсу — ад выбару дрэва і яго падрыхтоўкі да выпальвання, дзяўбання і распарвання (калі ў запоўнены вадой човен апускаюць нагрэтыя на вогнішчы камяні і вада імгненна закіпае). У выніку дрэва мякчэе і яго распоркамі расцягваюць ушыркі і надаюць патрэбную форму бартам.

Як сцвярджае спадар Кіштываў, рэканструкцыйныя праекты навукоўцаў дазволілі больш дэталёва ацаніць патэнцыял і сучасны стан прыроднай і гістарычнай спадчыны для выкарыстання яе як у рэгіянальным, так і ў трансгранічным культурным супрацоўніцтве.

Так, першыя параходы ў свеце з’явіліся ў 1807 годзе, у Расійскай імперыі — у 1817, а ва Украіне і Беларусі — у 1823 і 1824 гадах адпаведна. На сёння такія традыцыйны від транспарту фактычна не выкарыстоўваецца не толькі ў турызме, але і ў пасажырскіх перавозках. І гэта пры тым, што ён — танней у 5 разоў за чыгуначны і ў 10 за аўтамабільны. А яшчэ ж не так даўно ён быў вельмі запатрабаваным. Нават перанясенне мошчаў Ефрасінні Полацкай з Кіева ў Полацк у 1910 годзе адбылася па вадзе — велічны параход у суправаджэнні яшчэ двух давёз іх ажно да Оршы.

Падтрымаў спадара Кіштывава і намеснік дырэктара Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі Сяргей Віцязь. На яго думку, менавіта праз арганізацыю водных маршрутаў і ўвогуле комплексны падыход да развіцця турыстычнай дзейнасці можна звязаць у адно цэлае матэрыяльную і нематэрыяльную культуру трансгранічнага рэгіёна.

Канферэнцыя “Дняпроўскі паром. Гісторыка-культурнае ўзаемадзеянне” — не першая акцыя ў рамках вялікага праекта. І таму ўжо паспела скласціся традыцыя, калі на завяршэнні кожнага “паромнага” этапу ўсе ўдзельнікі мусяць “запусціць” свой маленечкі паромчык — папярвы караблік, які сімвалізуе супрацоўніцтва суседніх рэгіёнаў Беларусі і Украіны, мяжа паміж якімі не павінна раз’ядноўваць. Гэтак было і тым разам — у надзеі на далейшыя сустрэчы і плённую супольную работу на карысць як саміх музеяў, так і ўсіх жыхароў тых мясцінаў, дзе яны размешчаны. А таксама, вядома, усіх будучых гасцей, якія некалі адкрыюць утоеныя пакуль скарбы Усходняга Палесся.

Лідар-вакалістка гурта Kriwi Вераніка КРУГЛОВА заскочыла ў Мінск літаральна на пару тыдняў — па справах і пабачыцца з блізкімі ды сябрамі. Калектыў, у якім яна спявае, у свой час унёс пэўную лепту ў сучасны айчынны фольк. Аб памерах здзяйсненняў камандай няхай спрачаюцца музыкантаў, я ж адзначу, што з гадамі яна стала ўсё радзей усплываць на паверхню шоу-бізнесу. Чаму гэта адбылося (і ці адбылося?), пра што думы артысткі сёння, я і пагутарыў з нашым чалавекам у Берліне.

Алег КЛІМАЎ

УЗЛЁТЫ І ПАДЗЕННІ

— Як перад табой паўстала дылема: застацца ў Берліне, жыць там, працаваць, перыядычна наведваць Мінск, альбо пакінуць усё па-ранейшаму — зрэдку вырывацца ў Еўропу, але заўсёды вяртацца ў Беларусь?

— У 1990-ыя мы з маім тагачасным мужам Дзімам Вайцшошкічам пазнаёмліліся з Валерам Канишчавым — добра вядомым у не вельмі шырокіх колах дзяцячым культуры, які жыў у Берліне і меў творчыя інтарэсы ў розных галінах у Беларусі. Прынеслі яму касету з кампазіцыямі “Палац” — маўляў, дапамажы прасунуць гурт за мяжой. Валера адказаў, што яму ўсё спадабалася, але поўны склад калектыву вазіць нерэнтабельна, патрэбны яго як бы міні-варыянт. І яшчэ спытаў, ці спяваю я сольна. Адна запісаная песня ў нас — Юры Выдронка, Дзімы і мяне, якія ўваходзілі ў “Палац”, — была, я яе Канишчаву паказала, яна яму спадабалася. Ён сказаў, што калі праз пару месяцаў міні-склад падрыхтуе паўнаўартасную праграму, то паспрабуе прасунуць яе на некалькі крутых берлінскіх пляцовак. Так і нарадзіўся гурт Kriwi.

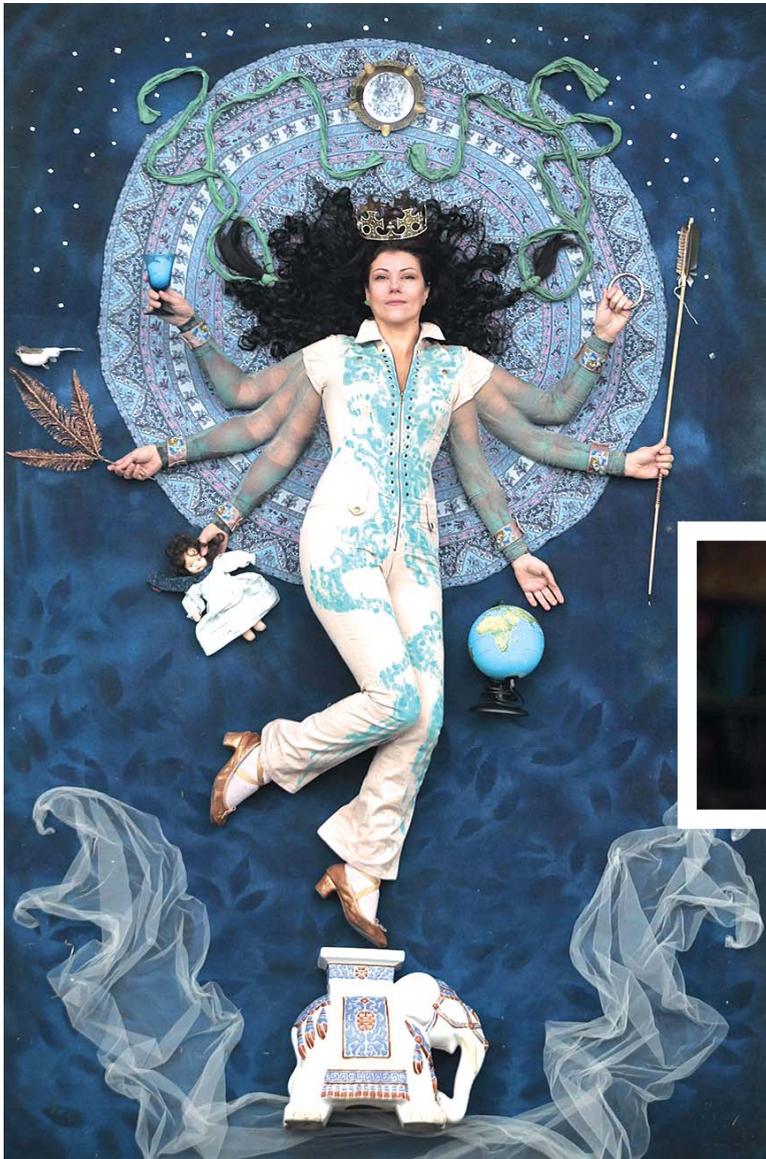
Стартаваў ён сапраўды гучна — яго адразу выдатна прынялі дома, ішлі паспяхова выступы за мяжой. Але неўзабаве Выдронак сышоў. Замяніў яго Піт Паўлаў, гітарыст N.R.M. Потым прыходзілі яшчэ музыканты, а потым... мы з Вайцшошкічам рассталіся. Мне было вельмі нейкія свае паралельныя праекты... Я ўжо амаль надумала зусім з’ехаць з Мінска ў Піцер — тамтэйшыя сябры клікалі.

Але Канишчаў запрашаў у Берлін. Маўляў, там у Kriwi атрымалася, чаму б не паспрабаваць паўтарыць? Валера стаў для мяне кіслароднай падушчай, сябрам, прадзюсарам, партнёрам... У нас нарадзілася дачка і, натуральна, я засталася ў Берліне. І знаходзячыся там, утрымлівала на пльыву Kriwi, шмат працуючы з мясцовымі музыкантамі ды кагосьці запрашаючы з Мінска.

— Пэўна, складана было пастаянна вазіць частку складу ў Берлін?

— Так. Гадоў пяць назад у нашых хлопцаў паўсталі нейкія праблемы з візамі, прыехаць змаглі толькі вакалісткі Валерыя Валадзько і Наста Хмель. А назавтра трэба было граць гадзінную праграму. І тут высветлілася, што ў Насты выпадакова апынуліся з сабой гітара і джамбы (афрыканскія бубны). А ў Леры —

Спецыяліст па здароўі і фольку

Фота Элі ЯЛАНЕЦКАЙ

Даведка

Вераніка КРУГЛОВА, нарадзілася ў Мінску. Скончыла Беларускі ліцэй мастацтваў (цяпер Гімназія-каледж мастацтваў імя Ахрэмчыка) па класе “харавое дырыжыраванне”. З’яўлялася артысткай-вакалісткай Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Былая ўдзельніца гуртоў “Метро”, “Линда”, “Палац”. З 1996-га і па сёння — салістка гурта Kriwi. З 2004 года жыве ў Берліне.

Разам з гэтым выхадцам з Украіны і яшчэ адной маёй калегай мы арганізавалі театр-студыю для дарослых, для якіх праводзім вакальныя семінары. Іх наведваюць людзі розных нацыянальнасцяў, а мы іх вучым спяваць фольк на беларускай, рускай і ўкраінскай мовах, ладзім абрады.

Яшчэ я скончыла прыватную школу гарманічнага развіцця і мастацтва шыацу і стала дыпламаваным спецыялістам па здароўі! І сумяшчаючы ўсе свае... таленты, праводжу з людзьмі музычную тэрапію.

МУЗЫКА ДЛЯ ЎСІХ

— Я нядаўна ў інтэрв’еце выпадкова наткнуўся на інтэрв’ю з былым айчынным альтэрнатыўным музыкантам, які цяпер пражывае, памойму, у Вялікабрытаніі. Ён кажа, што бываючы ў Мінску, шалее ад гастрольнай афішы нашай сталіцы. Маўляў, у Лондане не сустрэнеш столькі замежных гастралёраў высокага ўзроўню, няма такой разнастайнасці стыляў. Ты заўважаеш, як змянілася беларуская сталіца ў гэтым кантэксце?

— Таксама дзіўлюся гэтаму. Але мяне радуе найперш іншае: тое, што ў Мінску велізарная колькасць вельмі крутых музыкантаў, асабліва дзяўчат, якія класна спяваюць. З іншага боку, ёсць адчуванне таго, што музычны рух трохі прыпыніўся. Асноўная маса артыстаў топчацца ва ўжо добраўнапрацаваныя стылі і жанры, не прыносячы ў іх нічога свайго. М’яне, дарэчы, таксама могуць папракнуць у гэтым. Але! Кірунак, які аднойчы выбралі “Палац” і Kriwi — быў новым на той час у айчыннай музыцы: фольк, сыграны пры дапамозе сучасных тэхнічных сродкаў і сучаснай выканальніцкай мовы. Хочацца верыць, што мы яшчэ актуальныя ў гэтым сэнсе. Ды і не ўсё праспявалі, не ўсё паказалі публіцы.

— Яна некалькі гадоў таму аб’ява паставілася да паведамленняў у СМІ аб тым, што Kriwi меркавалі

Чакаю званка якога-небудзь прамоўтара і прапановы паездкі па краіне. Упэўнена, што глядачам творчасць гурта будзе цікавай: у нас жа вельмі... лёгказасваяльная музыка, якую любіць розная публіка — ад дзяцей да бабуль, ад працоўных да інтэлігенцыі.

лупэр (музычная прымочка ў выглядзе педалі) з сэмплерам. За вечар “склепі” праграму і выступілі супер! З тых часоў асноўны касцяк Kriwi зноў уяўляе з сябе трыа.

— А можна пытанне пра асабістае? Па жыцці ты — на працяглым ці кароткім яго адрэзку — ішла рука аб руку (і не толькі ў творчасці) з такімі вядомымі персонамі, як музыкант “Песняроў” і “Лявонаў” Павел Заяц, тыя ж Вайцшошкіч і Канишчаў. Але ўсё-такі расставалася з імі. Сямейны саюз творчых асоб — гэта не пра цябе?

— Дзімка сам мяне кінуў... Адносіны з Пашам былі... узвышанымі. Уся музычная тусоўка пачатку-сярэдыны 1990-х завясала ў нашай кватэры. Валера — ну, ён жа бацька маёй дачкі. Так склалася жыццё, што не наканавана нам было жыць разам з кім-небудзь з іх да самай смерці. Але ніхто на сябе коўдру ні ў побыце, ні ў творчасці не цягнуў, да скандалаў і назапашвання крытычнай масы не даходзіла. З усімі пералічанымі табою асобамі ў мяне і сёння выдатныя, далікатныя адносіны.

— Які найбольш яркі перыяд у дзейнасці Kriwi ты б выдзеліла (пра апошні не гаворым)?

— Пачатак, калі ідэі так і лезлі. Але, магутна стартаваўшы, мы і аддачу хутка атрымалі адпаведную, што нярэдка здараецца з выканаўцамі. Выдронак, пры ўсім яго заслугах, нешта такое пра сябе ўявіў. Дайшло да таго, што ён некалькі заявіў: маўляў, мы без яго — нішто. Шкада, калі ў гэтага найталенавітага чалавека, які прыдумаў той жа “Палац”, усё некалькі не так пайшло. Пасля сыходу з Kriwi Выдронак яшчэ нейкі час “свяціўся” са сваім гуртом Ur’ia, праводзіў фестывалі этна-музыкі, а цяпер дзе ён? Забарыкадаваўся дзесьці ў беларускай глушчы і сігналы не падае.

— А ты ўсё гэтак жа даеш прыватныя ўрокі музыкі ў Берліне дзецям?

— Не толькі выкладаю, але і ўдзельнічаю ў розных культурных імпрэзах, будзь гэта музыка, выяўленчае мастацтва, тэатральнае, аўтарскае кіно. Зусім нядаўна запісала з крутымі берлінскімі джазавымі музыкантамі рок-оперу... “Доктар Айбаліт” — так, паводле Карнея Чукоўскага! Праект гэты прапанаваў рэжысёр-эмігрант з украінскімі каранямі — знаёмы нашага Славы Іназемцава, кіраўнік пластычнага тэатра “ІнЖэст”.

даць канцэртны тур па краіне. Чаму ён не адбыўся — на гурт сапраўды заблылася, “прайшла любоў, завялі памідоры”, ніхто не ўзяўся за раскрутку гастролі?

— Забылі, так. Па радыё мы не гучым, па тэлевізары, натуральна, нас не паказваюць. Калі і выступаем у Беларусі, то хіба час ад часу і лакальна — у асноўным, у Мінску. Але па-ранейшаму чакаю званка якога-небудзь прамоўтара і прапановы паездкі па краіне. Упэўнена, што глядачам творчасць гурта будзе цікавай: у нас жа вельмі... лёгказасваяльная музыка, якую любіць розная публіка — ад дзяцей да бабуль, ад працоўных да інтэлігенцыі.

Думаю, што прыйшоў час абзаводзіцца сур’ёзнай канцэртнай агентурай, якая арганізоўвала б нам выступы ў Еўропе. Цікаваць да фольку там пастаянная, матэрыялу ў Kriwi дастаткова, прафесійна гурт моцны, ён мабільны, лёгкі на пад’ём.

— Хай не для беларускага тура, але ў якасці разовага праекта, ці можна было б сабраць адзін з “залатых” складаў Kriwi.

— І выпягнуць на свет Божы Выдронка? Наўрад ці ён адгукнуўся б на наш покліч. У мяне ёсць ідэя — сабраць усіх тых, хто калі-небудзь граў (і грае) у Kriwi і з Kriwi — напрыклад, басіста Валерыя Башкова, бубначка Кірыла Шавандо, клавішніка Косцю Гарачага, скрыпача Карэна Карапеццяна, перкусіяніста Масуда Талібана, Аляксандра Памідорава... Які кветнік, а?! Сабраць і даць канцэрт, з запісам для тэлебачання. Вось толькі хто возьмецца за ажыццяўленне гэтага?

УСЁ МЯНЯЕЦЦА...

— Прыехаўшы на радзіму, ты маеш зносіны з былымі калегамі?

— Па магчымасці. З кімсьці часцей бачымся, з кімсьці радзей. Ведаеш, пасля смерці Міхала Анемпадыстава яны ўсе некалькі пастарэлі, ці што. Яго сыход ударыў па нас вельмі моцна. Яны ўсё больш кудысьці ўтлыб сябе сталі глядзець, больш сем’ям надаваць увагу. А Лявон Волельскі дык наогул як бы адасобіўся ад астатніх. Ёсць адчуванне таго, што мы ўсё ўжо дажываем у музыцы, лепшы наш час прайшоў. Сумна, што, дапусцім, Ігар Варашкевіч з “Крамы” прыйшоў да таго, з чаго пачынаў, — да кавераў. Але жыць яму некалькі трэба... Аднак сыходзіць на пенсію рана, таму — бадзёрымся! Вайцшошкіч і Саша Кулінковіч з “Нейро дубеля” — дасюль яшчэ тыя перцы!

— А як табе Мінск, Беларусь?

— У Мінску стала менш... мінчан. Напэўна, з’езджаюць з горада людзі. Наогул, цяперашняе пакаленне для мяне — племя маладога, незнаёмага. Яно і клёвае, і... Сябе сённяшняю я з цяжкасцю магу ўявіць у ім. Мы ж якія былі — іскры ляцелі ва ўсе бакі, куды нас толькі ні кідала. А сёння ў сталіцы некалькі ўсё лакальна, усё па інтарэсах, масавай “дзвіжухі” няма. Можна, за яе межамі па-іншаму? Мой Мінск — той, не цяперашні.

“Здзіўляла нейтаймоўнасць вашай энергіі”

Сакрэты прыватнай перапіскі
Максіма Горкага
і Адама Багдановіча

У пачатку красавіка Літаратурны музей Максіма Багдановіча і Інстытут сусветнай літаратуры імя А.М. Горкага Расійскай акадэміі навук падпісалі дамову аб супрацоўніцтве. Беларускі музей атрымаў выкажасныя копіі лістоў з перапіскі, якую веў Адам Багдановіч з Максімам Горкім, Кацярынай Пешкавай і Аляксандрай Волжынай з правам выкарыстоўваць іх у навукова-даследчай і выставачнай дзейнасці.

Іна НАРКЕВІЧ

ШЛЯХ ДА СУПРАЦОЎНІЦТВА

Архіў Максіма Горкага, у якім захоўваецца цікавая для беларускіх даследчыкаў перапіска Адама Багдановіча, да апошняга часу быў вельмі закрытай установай. Спробы дабрацца да матэрыялаў беларускімі даследчыкамі рабіліся яшчэ гадоў дваццаць таму.

Тагачаснаму галоўнаму захавальніку фондаў музея Багдановіча перапіску Адама Багдановіча і яго будучай жонкі Аляксандры Волжынай тады не выдавалі — з той прычыны, што лісты нібы ўжо рыхтаваліся да публікацыі. А вось з лістамі Багдановіча да Кацярыны Пешкавай даследчыца пазнаёмілася, але пад пільным наглядом, каб матэрыялы не былі перапісаны.

Прычына магла быць, напрыклад, у нежаданні дзяліцца каштоўнымі дакументамі і мець адзінае права на іх выкарыстанне. Цікава, што ў фармуляры тых архіўных матэрыялаў быў на той час толькі адзін подпіс — Леаніда Зубарава. Гэта беларускі пісьменнік, аўтар некалькіх твораў пра Горкага і сям’ю Багдановічаў. У сваіх кнігах ён змясціў радкі з перапіскі Адама Багдановіча, аднак тыя выданні маюць не навуковы, а літаратурна-дакументальны характар. Так і атрымалася, што да апошняга часу з асобнымі лістамі перапіскі, якая захоўваецца ў Архіве Горкага, былі знаёмыя толькі два чалавекі.

— Некалькі гадоў таму я прымала ўдзел у канферэнцыі, якая праходзіла ў Ніжагародскім музеі Горкага, — распавядае вядучы навуковы супрацоўнік музея Багдановіча Ірына Мышкавец. — Там пазнаёмілася з загадчыцай Архіва Максіма Горкага ў Маскве Аленай Мацівасян. І, скарыстаўшыся магчымасцю, запытала, ці можна атрымаць доступ да матэрыялаў. На маё здзіўленне, яна ветліва пагадзілася і запрасіла прыязджаць.

А ў лістападзе мінулага года я патрапіла ў Маскву на форум “Новы вектар гуманітарнага супрацоў-

Сем’я Багдановіча і Горкага.

ніцтва ў Саюзнай дзяржаве”. Там завяршыла свой даклад прапановай зрабіць сумесны праект — выдаць нашы матэрыялы ў адзінай кнізе.

“ГОРКАМУ АД САЛОДКАГА”

Сяброўства Адама Багдановіча і Максіма Горкага распачалося ў 1896-м годзе — вельмі трагічны для сям’і Багдановічаў час. Ад сухотаў памірае Марыя Апанасаўна, і на руках Адама Ягоравіча застаюцца маленькія сыны Вадзім, Максім, Леў і нованароджаная дачка Ніна. У той час ён працуе ў Гродзенскім аддзяленні Сялянскага зямельнага банка і просіць пераводу па службе. Сям’я збіраецца ў Ніжні Ноўгарад, і Адам Ягоравіч клопаціцца пра рэкамендацыйныя лісты, каб увайсці ў культурнае асяроддзе горада.

На мінскай чыгунцы ў той час працаваў пісьменнік Яўген Чырыкаў, які і параіў звярнуцца да свайго сябра, нікому не вядомага тады Максіма Горкага, адзначаючы, што той можа хутка ўвесці ў кола мясцовай інтэлігенцыі. І дае рэкамендацыйны ліст, на якім піша: “Горкаму ад Салодкага”.

У хуткім часе знаёмства Багдановіча і Горкага перарастае ў сяброўства, а потым яшчэ і ў сваяцтва. Тагачасны карэспандэнт “Нижегородского листка” знаёміцца ў Самары з Кацярынай Паўлаўнай Волжынай і бярэ з ёю шлюб. А пазней, улетку 1898-га, знаёміць Адама Багдановіча з сястрой жонкі Аляксандрай. Паміж імі ўзнікае палкае пачуццё і распачынаецца перапіска, якая доўжыцца паўгода.

“ЗАХАПЛЕННЕ ПАДЗЕЛЕНАГА КАХАННЯ”

“Сонейка, калі чытаў твой ліст 25-га верасня, я ўпіваўся захапленнем падзеленага кахання”, — піша будучай жонцы Адам Багдановіч.

— Усе яе лісты — гэта суцэльнае “кахаю”, а яго — “сонейка”, “любая”, “ненаглядная”. А потым можа быць хіба адзін сказ: “Дзеці ўсе здаровыя”, — кажа Ірына Мышкавец. — Мы, канешне, спадзяваліся даведацца з гэтай перапіскі больш звестак пра сям’ю Багдановіча... Аднак усё адно нам удалося выявіць новыя факты. Напрыклад, раней збіраецца ў Ніжні Ноўгарад, і Адам Ягоравіч клопаціцца пра рэкамендацыйныя лісты, каб увайсці ў культурнае асяроддзе горада. На мінскай чыгунцы ў той час працаваў пісьменнік Яўген Чырыкаў, які і параіў звярнуцца да свайго сябра, нікому не вядомага тады Максіма Горкага, адзначаючы, што той можа хутка ўвесці ў кола мясцовай інтэлігенцыі. І дае рэкамендацыйны ліст, на якім піша: “Горкаму ад Салодкага”.

У хуткім часе знаёмства Багдановіча і Горкага перарастае ў сяброўства, а потым яшчэ і ў сваяцтва. Тагачасны карэспандэнт “Нижегородского листка” знаёміцца ў Самары з Кацярынай Паўлаўнай Волжынай і бярэ з ёю шлюб. А пазней, улетку 1898-га, знаёміць Адама Багдановіча з сястрой жонкі Аляксандрай. Паміж імі ўзнікае палкае пачуццё і распачынаецца перапіска, якая доўжыцца паўгода.

Адам, прыйдзі дзеля Бога. Лёва да таго гарэзіць, што не магу з ім справіцца”. Гэта пісала Аляксандра — відаць, на працу мужу.

Сямейнае шчасце было вельмі кароткім. 13 лістапада 1899 года Аляксандра нарадзіла сына, а праз два дні — памерла. Дзіця назвалі ў гонар маці — Аляксандрам. Яго выхоўвала Кацярына Паўлаўна Пешкава. Аднак ва ўзросце двух з паловай гадоў хлопчык таксама адышоў у лепшы свет.

ЛЁС АРХІВАЎ

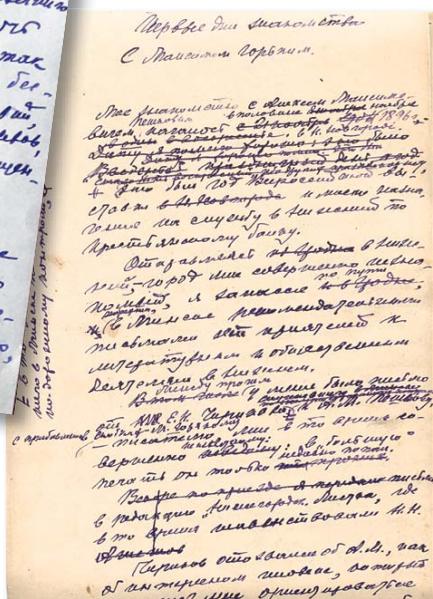
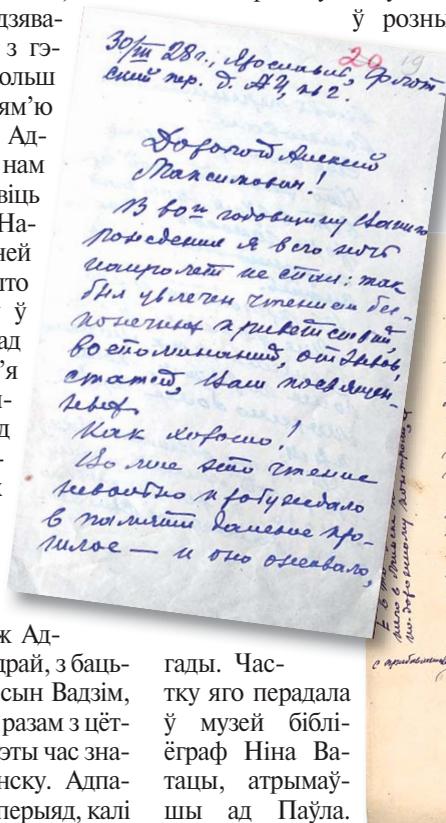
Перапіска Адама і Аляксандры захоўвалася ў сям’і Багдановічаў. Спачатку ў Адама Ягоравіча, потым у яго сына Паўла — першынца ад трэцяга шлюбу. Пасля смерці Максіма Горкага музейныя ўстановы пачалі старанна збіраць матэрыялы, якія тычыліся пісьменніка. Павел вырашыў аддаць усё, што мела дачыненне да сям’і Горкіх — у тым ліку і перапіску свайго бацькі з Аляксандрай.

У беларускія зборы сямейны архіў Адама Багдановіча трапіў паступова і ў розныя

ры розных краін. Акрамя перапіскі Аляксандры Волжынай і Адама Багдановіча, у Маскве захоўваюцца 42 лісты Адама Багдановіча да Горкага. На самой справе, іх было значна больш, як і лістоў Горкага да Багдановіча, якіх на сёння выяўлена толькі дзевяць. Аднак тыя, што былі адпраўлены да 1918-га, згарэлі разам з домам падчас белагвардзейскага мецяжу ў Яраслаўлі, дзе жыла сям’я Багдановіча.

“Заўсёды здзіўляла мяне нейтаймоўнасць вашай энергіі”, — пісаў сябру Максім Горкі. У той час Багдановіч марыў выдаць свае навуковыя працы прасію пісьменніка (тады ўжо знакамітага) аб дапамозе. Нават прысвяціў кнігу Горкаму і Пешкавай, з надзеяй, што толькі адна згадка вядомых усім імянаў можа паспрыць публікацыі матэрыялаў.

Былі просьбы і іншага характару. Так, у 1920-я гады да Багдановіча звяртаецца рэвалюцыянерка Бонч-Асмалоўская і просіць, каб праз Максіма Горкага ён дапамог Івану Іванавічу Метліну — старому хвораму рэвалюцыянеру, які жыве ў Мінску і не атрымлівае пенсіі. Як потым высветлілася, Метлін — хросны бацька сына пісьменніка Яўгена Чырыкава.

Чарнавік ліста і ўрывак з успамінаў Адама Багдановіча пра Максіма Горкага.

Што цікава, у Маскве захоўваюцца 110 лістоў Багдановіча да Кацярыны Пешкавай — перапіска працягвалася з 1904 года і да апошніх дзён жыцця Адама. А вось адказы на іх Кацярыны Паўлаўны захоўвае Літа-

ратурны музей Максіма Багдановіча.

“Дарагі Адам Ягоравіч! Письмо Ваша атрымала. Не злуйцеся, але так заматалася, што няма калі адказаць. Праца, канешне, знойдзецца. Калі спатрэбіцца, прыязджайце. Тут высветлім, дзе больш зручна ўзяць працу, людзі талковыя ўсюды патрэбны. Жывём. Пакуль з харчаваннем вельмі цяжка. Прывітанне. Кацярына Пешкава.”

Гэта пісьмо — з 1918 года. Адам Багдановіч у той час працаваў у Яраслаўскім аддзяленні Сялянскага паземельнага банка і збіраўся пераехаць у Сімферопаль. Але не атрымалася, ён застаўся ў Яраслаўлі і хваляваўся, што пасля ліквідацыі банка апынецца без працы.

У беларускім фондзе знаходзяцца розныя варыянты ўспамінаў Адама Багдановіча пра Горкага. Самы першы і вялікі з іх — на 149 аркушах. У 1937 годзе са скарачэннямі і цэнзурнымі праўкамі ён быў надрукаваны пад назвай “Горкі на Радзіме”. Першапачатковы параўнальны аналіз паказаў, што ў ім былі вытрыманы патрабаванні ідэалогіі, прыбраны раздзелы, звязаныя з адносінамі да рэлігіі, цытаты з біблейскіх тэкстаў, выкрэслена слова “душа”.

Таксама ў музеі захоўваецца машынапісны тэкст “Горкі і Шаляпін у Ніжнім” з рукапіснымі праўкамі Адама Багдановіча і чарнавікі яго лістоў да Горкага, перапіска з выдавецтвамі і Музеям імя Максіма Горкага, куды ён перадаў частку сваіх асабістых архіваў.

Электронныя копіі тых матэрыялаў, якія захоўваюцца ў Літаратурным музеі Максіма Багдановіча, таксама перадалі ў Маскву. Сёння беларускія і расійскія даследчыкі вывучаюць іх супольна, рыхтуючы да публікацыі пад адной вокладкай. Пры падтрымцы Пастаяннага Камітэта Саюзнай дзяржавы плануецца юбілейнае выданне кнігі-альбома “Горкі і Багдановічы” з публікацыяй эпісталарыя, успамінаў Адама Багдановіча пра Максіма Горкага, унікальных фотаздымкаў, што захоўваюцца як у Маскве, так і ў Мінску.

Фота з архіва Інстытута сусветнай літаратуры імя А.М.Горкага

**БЫ ТЫТАН
АДРАДЖЭННЯ**

Рэнесансны палёт дэміурга

*Да 85-годдзя з дня нараджэння народнага
мастака Беларусі, двойчы лаўрэата
Дзяржаўнай прэміі краіны Аляксандра Кішчанкі*

Біяграфія і лёс Аляксандра Кішчанкі, чысціня яго думак, нястрымны тэмперамент, моц утрапёнай душы, вялікая сумленнасць, цвёрдасць руху да вызначанай мэты — усё гэта складае жывую, шматгранную асобу творцы, які здзейсніў сапраўдны подзвіг у сферы выяўленчай культуры сучаснасці.

Ягонае жыццё ўвабрала ў сябе і наватарскі станковы жывапіс, і эпахальнае манументальнае мастацтва мазаікі, і дзівосныя габелены, якіх да яго ў Савецкай Беларусі, па сутнасці, не было, і своеасаблівыя керамічныя эксперыменты, і скульптурную дэкаратыўную пластыку, і зграбныя, вытанчаныя малюнкi алоўкам і акварэллю, якія па майстэрстве не саступаюць іскрамётай графіцы Пікаса або Маціса, і арыгінальную філасофскую паэзію ў жанры “белага верша”, і яго вусныя аповяданні, дзе арганічна спалучаюцца свая прастора, свае героі, характары, вобразы, далёкія ад звыклых стэрэатыпаў ды штампаў. І шмат чаго іншага.

Сапраўды, Аляксандр Міхайлавіч быў духоўным пераемнікам гігантаў еўрапейскага Адраджэння, і ў гэтым ракурсе ў сучасным свеце па маштабе таленту яму роўных мала. Думаецца, і ў найбліжэйшай будучыні з’яўленне падобнай асобы не прадбачыцца. Кажу тэа высокія словы з поўнай адказнасцю, бо гэты творца, без перабольшання, валодаў унікальнай здольнасцю рэнесанснага ўніверсалу.

Зрэшты, сам па сабе ўніверсальнасць яшчэ ні пра што не кажа, бо ад яго адзін крок да ўсяяднасці і халтуры. Кішчанка ж заўсёды — пачынаючы з ранніх работ — валодаў магічнай моцартаўскай здольнасцю высякаць чароўныя пластычныя мелодыі з усяго, да чаго дакраналася яго рука і бунтарскі розум.

У ЧАКАННІ МУЗЕЯ

З 1963 года і да канца жыцця яго “другой Радзімай” стала Беларусь — краіна, якая дала яму ўсё: грамадскае і дзяржаўнае прызнанне, папулярнасць, лепшыя ўмовы для рэалізацыі таленту. І ягоны выдатны ўклад у духоўную беларускую культуру другой паловы XX стагоддзя — бясспрэчны.

Аднак у мяне і па сёння на душы горкі асадак: чаму мастак такога маштабу да гэтай пары не заслужыў імяны музей у горадзе Мінску? Такі музей (ці галерэя) мог бы стаць

У гэтага мастака пры жыцці, здавалася б, было ўсё: і званні, і дзяржаўныя прэміі, і шырокая папулярнасць. І памяць пра яго годна ўвекавечана дзяржавай: бронзавы помнік на могілках, мемарыяльная дошка на доме, дзе ён жыў ды працаваў, ягонае імя носіць Барысаўскі камбінат прыкладнога мастацтва, творы яго ўпрыгожваюць розныя музеі і ўстановы ў Беларусі ды за мяжой. Здаецца, што яшчэ трэба для пасмяротнага лёсу чалавека? Аднак я зноў і зноў вяртаюся да яго, творцы з Божай ласкі, чыё імя вядомае не толькі ў славянскім свеце, але і далёка за яго межамі — ажно да ЗША, дзе ў нью-ёрксай зале Эканамічнага савета ААН вісіць яго манументальны габелен “Чарнобыль”.

Майстэрня праз 19 гадоў пасля смерці Аляксандра Кішчанкі. 2016 год.

не толькі цудоўным культурным і турыстычным аб’ектам, але і памяццю пра Майстра — народнага мастака Беларусі, двойчы лаўрэата Дзяржаўнай прэміі рэспублікі. Выдатнага творцу, якога, па сутнасці, выгадала менавіта спрыяльная, жыватворная беларуская зямля.

Сёння ў нашай краіне, у розных гарадах ды райцэнтрах, існуе ўжо даволі шмат асобных імянных музеяў, галерэй і спецыяльных залаў у кразнаўчых музеях, прысвечаных творчасці таленавітых мастакоў, сярод якіх — Заір Азгур, Міхаіл Савіцкі, Леанід Шчмамель, Гаўрыла Вашчанка, Павел Масленікаў, Вітольд Бялыніцкі-Біруля, Марк Шагал, Хаім Суцін, Віктар Грамыка, Уладзімір Стальмашонак, Барыс Аракчэў, Валерый Шкаруба, Яўсей Маісеенка, Аляксей Кузьміч, Леанід Дробаў, Кастусь Качан, Уладзімір Пракапоў... І гэта, канешне ж, вельмі добра. А вось для тво-

раў Аляксандра Кішчанкі годнага музея пакуль чамусьці не знайшлося, як і адпаведнага месца для пастаяннага экспанавання яго “касмічнага” манументальнага “Габелена стагоддзя”. Але пра гэта ўжо пісалі і гаварылі шмат разоў. Зараз я — пра іншае.

Няўжо дагэтуль няма прарока ў сваёй Айчыне? Няўжо трэба даказваць высокім чыноўнікам, што такія моцныя таленты, як Аляксандр Кішчанка, у Беларусі нараджаюцца мо раз у стагоддзе? Пагадзіцеся, сёння амаль немагчыма ўявіць наш прыгажун Мінск без манументальных твораў гэтага Майстра! Ды і ўсё сучаснае беларускае выяўленчае мастацтва без Кішчанкі будзе вельмі і вельмі няпоўным...

Сёння ў былой творчай майстэрні Аляксандра Міхайлавіча — у вядомым “доме мастакоў” па вуліцы Сурганава — дзе зараз працуе яго ўдава Ніна Кухарэнка-Кіш-

Аляксандр Кішчанка.
Аўтапартрэт. 1982 год.

Космас па строгіх законах уласнага сэрца і розуму.

**ЁМІСТАЕ СЛОВА
“ТАЛЕНТ”**

Ён маляваў жаночыя і дзіцячыя твары з пяшчотнасцю і аспярожнасцю вялікіх італьянцаў і не баяўся “ламаць” правілы мастацтва, якія ўстаяліся стагоддзямі. Па вялікім рахунку, яго жывапісныя карціны, мазаікі, габелены, графічныя кампазіцыі цяжка растлумачыць словамі — іх можна палюбіць, адчуць, зразумець. І толькі тады — у адзіным выпадку, калі душа твая адгукнецца на боль ці радасць мастака, яго творы будуць належаць табе — гэтаксама, як твае асабістыя патаемныя ўспаміны. Усе сумненні маэстра, пошукі ісціны, жыццялюбства і туга па вялікай і радаснай любові, яго пільнае даследаванне свету... Усё гэта ўмяшчалася ў такое ёмістае і дзівоснае слова — талент.

Вось мы часта гаворым: у гэтага чалавека “талент ад Прыроды”, “талент ад Бога”. І на гэтым супакойваемся. Так бы мовіць, без каментарыяў. А канкрэтна: што гэта такое? Здавалася б, я многае пра Кішчанку дзяржавы? Вось ужо прайшло даволі шмат гадоў пасля адыходу ад нас Аляксандра Кішчанкі. Але паранейшаму ўражае яго “планета” жывапісу, асабліва калі наведваеш бытую майстэрню маэстра і бачыш на сценах і стэлажах сотні цудоўных палотнаў, якія без гаспадара і гледачоў выглядаюць некачэ сінатліва і страчана. Так, ён быў ні на кога не падобны, ён быў самабытны і гарачы, ён апяваў зямлю і

ця і “архітэктур” Космасу? У гэтым сэнсе Аляксандр Міхайлавіч і сёння для мяне з’яўляецца скарбніцай нейкіх неразгаданых крыжаванак.

Мы занадта рана яго згубілі. Згубілі чалавека рэдкай мудрасці, святланоснага, вельмі ўважлівага да таго боку мастацтва, які абараняе дабрню, душэўную гармонію і чалавечую праўду ад усіх наносных разбуральных сіл. І гэтая мудрасць, памяркоўнасць і высокая адоранасць, дзівосная далікатнасць успрымання ставілі яго на высокую мастакоўскую планку. У той жа час, ён з’яўляўся не толькі, так бы мовіць, духоўным настаўнікам для моладзі — ён таксама быў і эталонам уважлівасці да маральных праблем у выяўленчай культуры, эталонам адказнасці.

У гэтым сэнсе Кішчанка па-мастакоўску востра адчуваў актуальныя праблемы эпохі і, пераадолюючы натуральныя для ўсякага майстра няўдачы ды памылкі, рэалізоўваў свае задумы і праекты ўласцівай толькі яму паэтычнай філасофскай пластычнай мовай. Як мастак-філосаф, Кішчанка выбудоўваў у сваіх лепшых рэчах магістральную лінію — узаемаадносінны чалавека і светабудовы, акцэнтаваў увагу на матывах маральных, псіхалагічных, сацыяльных, агульнакультурных і нават экалагічных.

Глабальная ж тэма яго мастацтва — праз вобраз-сімвал, праз вобраз-алегорыю раскрыць душу чалавека ва ўсіх яе правах: у характары, псіхалагічным стане і настроі, у знаходжанні ў прасторы жывой прыроды і космасу. Ён разважаў пра памяць, пра веру як шлях да ўратавання чалавецтва, пра вяртанне да крыніц роднай прыроды, пра сваіх далёкіх і блізкіх продкаў, пра нападзабытую гісторыю радзімы. Хіба асацыятыўныя абагульненні з сэнсавымі падтэкстамі не надаюць яго творам “сусветнага рэалізму” гучанне эпохі, дзе апавядаецца пра супярэчлівасці быцця і Космасу?

Кішчанка маляваў тое, што можна назваць поліфанічнымі “медыятыўнымі карцінамі”. Ён адлюстроўваў розныя сферы свету навокал і ўнутры нас, у нябёсах і на зямлі. Бо чалавек, пагадзіцеся, — гэта не толькі мікраале і макракосмас...

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

- Экспазіцыі:
- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.;"
 - "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.;"
 - "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.;"
 - "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.;"
 - "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.;"
 - "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.;"

- Выставы:
- Выстава **"Айчыне служым!"** (да 100-годдзя Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь) — да 15 мая.
 - Фотавыстава Міхася і Кацярыны Аракчэвых **"Людзі адной зямлі"** — да 15 мая.
 - Выстава **"Мовай акварэлі"** Валерыя і Міхаіла Свістуновых — да 21 мая.
 - Выстава графікі Аляксандры Паслядовіч (1918 — 1988). Да 100-годдзя з дня нараджэння. Да 20 мая.
 - Выстава **"Тэрыторыя зямных надзей"** (творы традыцыйнага карэйскага жывапісу Мінхва) — да 27 мая.
 - Выстава **"Кітайскі жывапіс ідэй"** (з Нацыянальнага мастацкага музея Кітая) — да 26 чэрвеня.
 - Выставачны праект **"Айвазоўскі і марыністы"** — да 1 чэрвеня. У рамках праекта ў выхадныя дні працуе танцавальны перформанс **"Жывапіс. Рух. Танец"**. Пачатак усіх харэаграфічных выступленняў — у 17.30.
 - Пашыраная экспазіцыя жывапісных твораў народнага мастака Беларусі Мая Данцыга з фондаў музея — да 20 мая.

Філіялы музея МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX ст."

- г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.
- Пастаянныя экспазіцыі:
- **"Інтэр'еры шляхецкай сядзібы"**.
 - **"Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча"**.
 - **"Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."**.
 - Выстава фатаграфіі Маргарыты Трэнінай (творчы цыкл "Феі") — да 17 мая.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

- Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - **"Лаза як песня"** (сумесная выстава майстра лозапляцення Алены Васільеўны Гурэцкай і яе вучняў) — да 20 мая.
 - Майстар-класы па стварэнні лялек-мотанак, ткацтве паясоў альбо саломаляценні (на выбар) — кожную нядзелю. Пачатак а 12-й.

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАВЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ:

- МАГАЗІНЫ "БЕЛСАЮЗДРУК" КІЁСКІ "БЕЛСАЮЗДРУК"
- Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
 - Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
 - Праспект Незалежнасці, 44.
 - Вуліца Валадарскага, 16.
 - ст.м. "Няміга", вул. М. Багдановіча.
 - Праспект Пераможцаў, 5.
 - Вуліца Рабкораўская, 17.
 - Праспект Незалежнасці, 168, В.
 - Вуліца Лабанка, 2.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

- г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.
- Экспазіцыі:
- Абноўленая экспазіцыя **"Старажытная Беларусь"**.
 - "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
 - Бестэрміновая акцыя **"Адзіны білет"**, якая дазваляе мінчанам і гасцям сталіцы наведаць музей і яго шэсць філіялаў, набыўшы ўсяго адзін білет у любым з іх.
 - Аўтарскі праект Ахрэма Белабровіка **VKL3D**.
 - Акцыя **"Вольнае піяніна"** — кожны дзень з 16.00 да 19.00.
- Выставы:
- Выстава **"Беларусь: адраджэнне духоўнасці"**.
 - Выстава **"Ад рымскага дэнарыя да беларускага рубля"**.
 - Выстава графікі Сальвадора Далі **"Боская камедыя"** — да 31 мая.
 - Выстава **"Зладзейскія грошы, або Гісторыя фальшы-ваманецтва"** — з 17 мая.
 - Лекцыі **"Далі, Дантэ і Мікіта Моніч"** — 12 і 26 мая.
 - Пачатак а 14-й.
 - Часовая экспазіцыя **"Пад тупфікам у Музы. 3 гісторыі абутку"** — да 10 чэрвеня.

Філіялы музея ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДУ РСДРП

- г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.
- **Абноўленая экспазіцыя**, прымеркаваная да 100-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі (залы дапоўненыя новымі прадметамі амаль з усіх фондавых калекцый музея).
 - Інтэрактыўная пазнавальная выстава **"Займальная астраномія. Цуды Сусвету"** — да 29 ліпеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

- г. Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 11.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Часовая экспазіцыя **"Чалавек. Космас. Беларусь"** — да 26 чэрвеня.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

- г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 06 33.
- Экспазіцыі:
- "Сезонныя змены".
 - "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
 - "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
 - "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
 - "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".

- Выстава **"Жывыя цмокі"** — да 2 жніўня.
- г. Мінск, вул. Казінца, 117 (будынак кінатэатра "Электрон").
Тэл.: +37529 123 60 53.
- Выстава **"Сафарты парк"** — да 31 жніўня.
- Атракцыён **"Стужачны лабірынт"**.
- Атракцыён **"Лазерны квэст"**.
г. Мінск, вул. Багдановіча, 9а.
Тэл.: 237 46 94.
- Выстава **"Пейчыя птушкі і галубы"** — да 3 ліпеня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

- г. Мінск, Музычныя зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.
- Пастаянныя экспазіцыі:
- "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях";
 - "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў Х — XIX стст."; "Беларуская музычная культура XX ст."; "Тэатральная культура Беларусі XX ст.".
 - Юбілейная выстава Аксаны Аракчэвай **"5+5"** — да 16 мая.
 - Выстава **"Музыка Перамогі"** (да 100-годдзя з дня нараджэння народнага артыста Беларусі ваеннага дырыжора Барыса Міхайлавіча Пенчука) — да 18 мая.

ГАСЦЁЎНА УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

- г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Выстава чароўных аўтарскіх лялек **"Баба-Яга & кампані"** — да 28 мая.
 - Майстар-класы: Музейныя заняткі **"Тэатральная лялька"** для дзяцей 5+.
 - Інтэрактыўныя музейныя заняткі **"Асновы акцёрскага майстарства"** для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО

- г. Мінск, вул. Сьврдлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Фотавыстава **"У імя міласэрнасці"** — да 13 мая.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

- г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
- Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сер. — ад 12-й да 20-й.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Часовая экспазіцыя **"Чырванасцяжная Беларуская ваенная акруга. Гісторыя ў асобах"**, прысвечаная

- 100-годдзю Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь — да 25 мая.
- Часовая экспазіцыя **"Пётр Машэраў: яго сэрца білася для людзей"** — да 13 жніўня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

- г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, + 37529 190 31 49.
- Палацавы ансамбль
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Выстава **"Тры незвычайныя калекцыі"** са збору Д.Сурскага — да 15 ліпеня.
 - Гістарычны квэст **"Таямніцы і загадкі палаца Радзівілаў"**. Па папярэдніх заяўках. Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці Вул. Гейсіка, 1.
 - Пастаянная экспазіцыя.
 - Выстава Наталлі Шапавалавай **"Дзённік падарожжаў"** — да 22 мая. Ратуша Вул. Савецкая, 3.
 - Пастаянная экспазіцыя.
 - Квэст **"Выхадкі старога захавальніка"**. Па папярэдніх заяўках. Слуцкая брама
 - Выстава **"3 імём святога Юрыя"** — да 30 верасня.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

- г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Тэатралізаваная экскурсія **"І зноў ажываюць паданні"**.
 - Экскурсія з элементамі дэгустацыі **"У гасці да Пана Каханку"**.
 - Квэст **"Таямніца двух куфраў"**.
 - Квэст **"Белы слон"**.
 - Дзіцячая тэатралізаваная экскурсія **"Чароўная гісторыя ў Мірскім замку"**.
 - Музейныя заняткі.
 - Музейная фотапляцоўка.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

- г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
- Экспазіцыі:
- **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
 - Экспазіцыя **"Склеп"** на сядзібе Якуба Коласа.
 - Часовая экспазіцыя **"У любові да роднай зямлі"**.
 - Тэматычныя экскурсіі і лекцыйныя заняткі.
 - Тэатралізаваныя прадстаўленні паводле беларускіх народных казак.
 - Музейныя майстар-класы і заняткі.
 - Мультымедычны комплекс **"Чалавек. Асоба. Час"**.
 - Пешая экскурсія **"Мясцінамі Коласа ў Мінску"**.
 - Інтэрактыўныя праграмы для сямейных наведвальнікаў, квэст-гульні **"Таямніцы дома Песняра"**.
 - Акцыі: **"Самы лепшы дзень"** (дзень нараджэння ў музеі).
 - Віншаванне ад музея, фотасесія **"У дзень вяселля — у музей!"**

- 15 — **"Ціхі шэпат сыходзячых крокаў"** (сон у 2-х дзях) Д.Багаслаўскага.
- 16, 17 — **"Кругі раю"** (дакументальная алегорыя) С.Навуменка.
- 18 — **"Убо"** (X Міжнародны фестываль тэатраў лялек, французская кампанія Pupella-Nogues).
- 19 — **"Нязваны госьць"** (сямейная меладрама) С.Бартохавай.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

- г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
- 12 — **"Умка"** (кранальная гісторыя ў адной дзёй) Ю.Якаўлева. Пачатак аб 11-й і а 14-й.
 - 13 — **"Дапытвае сланяня"** Р.Кіплінга. Пачатак аб 11-й.
 - 19 — **"Фенька"** (неверагодная гісторыя) Л.Панцялеева. Пачатак аб 11-й.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

- г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.
- Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей **"Хлопчык і лётчык"**, галаграфічным тэатрам.
 - Інтэрактыўныя музейныя праграмы **"У пошуках папараць-кветкі"**, **"Вячоркі"**.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

- г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

- ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА
- г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
- Экспазіцыя:
- **"Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва"**.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА

- г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.
- Экспазіцыі:
- **"Мастак. Грамадзянін. Герой"**. Прысвечана Ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхаілу Савіцкаму.
 - **"Мінск губернскі. Шляхецкі побыт"**.
 - Персанальная выстава твораў Кастуса Качана **"Правінцыя"** — да 20 мая.
 - Выстава **"Браніслаў Пілсудскі (1866 — 1918). 3 Сахаліна да Закапанэ. Этнаграфічнае падарожжа"** — да 13 мая.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

- г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
- Экспазіцыя:
- **"Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет"**.

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"

- г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ

- г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.
Тэл.: 285 18 86.
- Экспазіцыя:
- **"Кола часу"** — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"

- г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 8. Тэл.: 321 24 30.
- **"Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж"** (пастаянная экспазіцыя па гісторыі гужавога транспарту жыхароў Мінска XIX — пачатку XX стст.).
 - Віртуальная гульні **"Карэтны майстар"**.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "МІНСКАЯ КОННАЯ ЧЫГУНКА"

- г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6.
■ Экспазіцыя складаецца

Па пытаннях размяшчэння рэкламы ў газеце "Культура" звяртайцеся па тэлефоне + 375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41, альбо пішыце на электронны адрас [kultura@tut.by!](mailto:kultura@tut.by)

з некалькіх раздзелаў, якія распаўядаюць пра жыццё Мінска 1890 — 1920-х гг.

АРХЕАЛАГІЧНЫ МУЗЕЙ

- г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6. Тэл.: 321 24 30.
- Выстава **"МотаВелаМінск. Двухкалэсная гісторыя"** — да 1 ліпеня.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

- г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
- Пастаянныя экспазіцыі:
- **"Прырода Лідчыны"**.
 - **"Сучаснае мастацтва краю"** (жывапіс, графіка, скульптура, мастацкае шкло).

- Выставы:
- Выстава **"Майстэрня заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, сябра Саюза мастакоў Беларусі Уладзіміра Мурашвера"**.
 - **"Вядзем пачатак мы ад Гедыміна..."**.
 - Мемарыяльны пакой **Валянціна Таўлая**.
 - Выстава са збору А.Фішбайна **"Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст."**.
 - Музейна-вобразная зала **"Хрушчоўка 60-х"**.
 - Выстава **"Вайны свяшчэнныя старонкі"**.
 - Выстава **"Надзейны шчыт краіны"**.
 - Выстава **"Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт"**.
 - Выстава **"Жыве мая ліра нанова!"**

НАВАГРУДСКІ ГІСТОРЫКА-КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ

- г. Навагрудка, вул. Гродзенская, 2. Тэл.: (8-01597) 2 14 70.
- Пастаянная экспазіцыя: **"Гісторыя Навагрудчыны са старажытных часоў да Вялікай Айчыннай вайны"**.
- Выстава **"Татары ў Войску Польскім 1921 — 1939 гг."** г.Навагрудка, вул.Мінская, 64-66.
 - Экспазіцыя: **"Музей яўрэйскага супраціўлення ў Навагрудку"**.

ДОМ-МУЗЕЙ АДАМА МІЦКЕВІЧА Ў НАВАГРУДКУ

- г. Навагрудка, вул. Леніна, 1.
Тэл.: (8-01597) 2 43 40 (каса).
- Пастаянная экспазіцыя: **"Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча"**.
 - Пастаянныя выставы: **"Святло кухні Міцкевічаў"**, **"Малюнк сельскага жыцця"**, **"Пан Тадэвуш" праз час і народы"**.

ГАЛЕРЭІ

- "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**
г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.
- Выстава паэта і мастака Лены Зінскі **"Лініі жыцця"** — да 18 мая.

УВАГА! ТУТ МАГЛА БЫЦЬ ВАША АФІША!

Звяртайцеся:
+375 17 286 07 97,
+375 17 334 57 41 (факс)
kultura@tut.by

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- 13 — **"Турандот"** (опера ў 3-х дзях) Дж.Пучыні. У партыі Калафа — заслужаны артыст Расіі Ахмед Агаді. Пачатак а 18-й.
- 14 — **"Спячач прыгажуня"** (балет-феерыя ў 2-х дзях) П.Чайкоўскага.
- 14 — **"Туруюць сэрцу цыганскія струны"** (вечар рускага і цыганскага рамана). Камерная зала імя Л.П.Александровскай. Пачатак у 19.30.
- 15 — **"Яўген Анегін"** (опера ў 3-х дзях) П.Чайкоўскага.
- 17 — **"Аїда"** (опера ў 4-х дзях) Дж.Вердзі. Дырыжор —

заслужаны артыст Азербайджана Эюб Куліёў.

- 18 — **"Санеты"** П.Уорлака і Р.Воан-Уільямса; **"Маленькая смерць"**; **"Шэсць танцаў"** В.А.Моцарта (балеты ў адной дзёй).

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.

- 12 — **"Гісторыя двух сабак"** (спектакль для дзяцей і дарослых) Я.Конева. Пачатак аб 11-й.
- 12 — **"А ці будзе заўтра"** ("7 дзён без антракту") Д.Багаслаўскага. Пачатак а 17-й.
- 14 — **"Тату, ты мене любіў?"** (гастролі Кіеўскага эксперыментальнага тэатра "Золоті ворота"). Спектакль ідзе на ўкраінскай мове.